

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Andra Kammaren. N:o 49.

Lördagen den 10 maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet, och leddes dervid kammarens förhandlingar af herr vice talmannen.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare herr Johan Anton Lundström från Norsjö på grund af magsjukdom är tills vidare hindrad att deltaga i riksdagsarbetet, intygas härmed.

Stockholm den 8 maj 1902.

John Landström.

Leg. läkare.

§ 2.

Härefter föredrogs statsutskottets utlåtande n:o 74, i anledning af väckta motioner, afseende löneförbättring för betjente vid statens jernvägar.

*Angående
löneför-
bättring för
betjente vid
statens jern-
vägar.*

Sedan utskottets under *mom. a)* gjorda hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Nordström i Stockholm: Herr talman! Jag har viss anledning fästa kammarens uppmärksamhet på att ett misstag insmugit sig i den ärade motionärens motion, beroende på ett missförstånd af de personer, som lemnat honom uppgifter i denna sak. Och man kan därför icke med fog påstå, att han meddelat origtiga uppgifter.

Det står nemligen i motionen, att jernvägsstyrelsen skulle hafva hos regeringen gjort framställning om beviljande af beklädnad eller beklädnadsersättning åt ifrågavarande personal, men detta är icke öfverensstämmande med verkliga förhållandet.

Hela saken är, som sagdt, beroende på ett missförstånd. Jernvägsstyrelsen hade begärt beklädnadsersättning åt vissa betjente,

Angående
löneför-
bättring för
betjente vid
statens jern-
vägar.
(Forts).

tillhörande vissa kategorier af vagnspersonalen, som stå i närmare beröring med allmänheten. Det är detta, som varit anledningen till att motionären kommit med origtiga uppgifter i detta afseende.

Jag har lofvat meddela detta, på det icke någon må tro, att motionären haft för afsigt att meddela en origtig uppgift.

Jag har icke något yrkande att göra.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställen bifölls.

I fråga om *mom. b)* yttrade:

Herr Olsson i Stockholm: Herr talman! Jag skall blott yttra några ord till förmån för den föreliggande motionen.

Frågan har genom den upplysning, som numera efter motionens väckande kommit fram, och som äfven omförmäls i utskottets betänkande, nemligen att Kongl. Maj:t uppdragit åt jernvägsstyrelsen att före maj månads utgång inkomma med förslag till ny stat för jernvägen, kommit i ett annat läge; och under sådana förhållanden lönar det sig naturligtvis icke att göra något yrkande.

Jag vill blott till de skäl, som i motionen äro anförda för det behjertansvärda i kontorsbiträdenas yrkande på en något bättre löneställning än de för närvarande ha, lägga några sifferuppgifter, som jag fått, sedan motionen väcktes.

Kontorsbiträdenas dåliga ställning framgår bäst af en jämförelse mellan dem och jernvägsbetjente, som visserligen stå på en lägre löneskala, men som i alla fall understundom kunnat få högre löneinkomster än kontorsbiträdena.

Jag har exempelvis förskaffat mig en förteckning från en station i norra Sverige med uppgift öfver hvad de olika tjenstemännen och betjente ha i aflöning för månad. Det har då visat sig, att ett kontorsbiträde, som varit 16 år ordinarie, har 74 kronor 17 öre i aflöning för månad, medan en stationskarl, som varit 1 års kortare tid ordinarie, har 82 kronor 63 öre, således något högre aflöning än kontorsbiträdet, som dock betraktas såsom hans förman. Förhållandet är vid denna station likadant beträffande alla betjente, såväl stationskarlar som stationskarlsförmän och packmästare, att de stå på högre löneskala än kontorsbiträdena. Och detta är äfven fallet med de extra ordinarie betjente, hvilka, på grund af att de ha dagaflöning, likaledes komma upp till lika stort eller högre lönebelopp än kontorsbiträdena. Det synes vara orimligt, att staten aflönar dessa kontorsbiträden, som dock i rang och för öfrigt stå framför betjente, lägre än stationskarlar och öfrige betjente. Det kan icke vara möjligt annat, än att en rättelse uti detta missförhållande måste komma till stånd.

Jag vågar hysa en grundad förhoppning om att i den nya stat, som af jernvägsstyrelsen kommer att utarbetas, hänsyn måtte tagas till dessa synnerligen lågt aflönade statstjenares enstämmiga önskingar, hvilka jemväl vunnit understöd i denna kammare.

Jag vore tacksam, om ifrån chefens för jernvägsstyrelsen sida ett uttalande i denna rigtning kunde göras här i kammaren, hvilket då också kunde bidraga till att lugna farhågorna och stilla den oro, som verkligen bland denna tienstemannaklass mycket märkbart gjort sig gällande.

Jag har, som sagdt, herr talman, icke något yrkande att göra.

*Angående
löneför-
bättring för
betjente vid
statens jern-
vägar.*

(Forts.)

Häruti instämde herrar *Persson* i Arboga, *Hammarström*, *Branting*, *Johansson* i Öija, *Höjer*, *Byström* och *Wavrinsky*.

Herr Nordström i Stockholm: Herr talman, mina herrar! Vid ett föregående tillfälle, då fråga var om kontorsbiträdenas och äfven andra kategoriers af jernvägsbetjente löneförmåner, uttalade jag här i kammaren, att jag ansåg kontorsbiträdenas ställning vara sådan, att en förbättring af deras löner vore behjertansvärd, och jag har i det afseendet icke ändrat mening.

Men när deras deputerade på höstsidan förlidet år voro uppe hos mig och gjorde sina framställningar, svarade jag dem, att vid det förhållande, att jernvägsstyrelsen fått befallning att före maj månads utgång i år inkomma med förslag till lönereglering, kunde jernvägsstyrelsen icke ingå till Kongl. Maj:t med någon framställning i detta afseende till innevarande års Riksdag, utan finge de vänta tills denna större löneregleringsfråga blifvit behandlad. Med detta besked förklarade, såsom jag nu vill minnas, dessa deputerade sig nöjde. I den blifvande löneregleringen kommer att tagas i nogsamst öfvervägande, hvad som för dem kan göras.

Det förhållande, den siste ärade talaren påpekade, att bland kontorsbiträdena många finnas, hvilka efter en mycket långvarig tjenst ännu icke uppnått samma löneförmåner som andra kategorier bland jernvägsbetjente, beror till väsentlig del derpå, att kontorsbiträdena ofta rekryteras ifrån kontorsvakterna och andra, hvilka kommit in i jernvägens tjenst som helt unga och sålunda kommit att få en lång tjenstetid i de lägsta löneklasserna. Detta förhållande tror jag dock så småningom kommer att ändras; och jag hoppas och tror, att det i någon mån skall kunna ställas bättre för kontorsbiträdena. Fullständig belåtenhet uppnår man aldrig här i världen, men att det skall kunna ordnas så, att det blir bättre, derom hyser jag förhoppning, särskildt när jag nu finner att inom denna kammareröster höjts till förmån för en förändring.

Herr talman, jag har icke något yrkande.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

Mom. c).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

Föredrogs hvart för sig och blefvo af kammaren godkända: bankoutsrottets memorial n:o 11, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutsrott;

sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande n:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser angående enskilda banker; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 50, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående klyfning och styckning af samt afsöndring från lotshemman af skattenatur;

n:o 51, i anledning af väckt motion med förslag dels till lag innefattande särskilda bestämmelser i afseende å vissa bolag, dels till lag angående ändring af vissa paragrafer i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895;

n:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändring af vissa §§ i lagen den 24 maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot; och

n:o 53, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående påskyndande af rättsskipningen vid underdomstolarna.

§ 4.

Angående lagstiftning i fråga om deposition af värdepapper.

Vidare föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 54, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om deposition af värdepapper.

Lagutskottet hade till behandling förehaft en inom Andra Kammaren af herr *V. L. Moll* väckt och till utskottet hänvisad motion, n:o 38, hvori hemställes, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag om de förpligtelser, som åläge mottagare af värdepapper till förvar.

Utskottet hemställde, att herr *Molls* förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Efter det utskottets berörda hemställan blifvit uppläst, lemnades på begäran ordet till:

Herr *Moll*, som anförde: Herr talman, mina herrar! Jag borde ju egentligen börja med att söka bemöta lagutskottets motivering, på grund af hvilken utskottet kommit till det afstyrkande utlåtande, som här föreligger. Men i nu förevarande fall är det litet svårt för

mig att göra detta, då man ju icke kan bemöta en motivering, som saknar motiv — åtminstone har jag för min del icke kunnat finna några motiv för afslag i detta utlåtande. Tvärt om börjar utskottet med att erkänna, att de nuvarande lagbestämmelserna, som beröra det ifrågavarande området, icke kunna anses vara uttömmande. Men i stället för att på grund af detta uttalande tillstyrka bifall till motionen, framhåller utskottet, att lagbestämmelser i motionens syfte borde åstadkommas först i sammanhang med en blifvande revision af handelsbalken i dess helhet.

Vidare påpekar utskottet, att, om en bank råkar i konkurs, deponenterna af värdepapper enligt konkurslagen hafva rättighet att utbekomma dessa papper. Ja, vi veta ju alla, att det förhåller sig så. Men om värdepapperen skulle saknas, föreligger ett brottsligt förfarande, som dock enligt utskottets förmenande ej skulle kunna af någon lag förekommas, och för hvilket förfarande straffbestämmelser finnas i strafflagen. Utskottet hänvisar således i förevarande fall till handelsbalken och strafflagen. Men utskottet synes här helt och hållet förgäta, att bankverksamheten i våra dagar hufvudsakligen regleras af en hel rad specialförordningar, icke af handelsbalken och strafflagen. För dem, som förlorat sina värdepapper genom oredlighet från den banks sida, der de lemnats till förvar, kan det ju möjligtvis vara en tröst att hafva strafflagen i bakhåll, men det är en klen tröst. Allt efter som handels- och bankverksamheten utvecklar sig öfver nya områden, måste lagstiftningen följa med, och notariatafdelningarnas verksamhet är just ett dylikt nytt område, rörande hvilket någon lagstiftning för närvarande ej finnes. Jag kan därför icke underlåta att beklaga det resultat, till hvilket lagutskottet i förevarande fall kommit, och detta först och främst därför, att lagutskottets afstyrkande är ett bevis till många föregående på den brist på förståelse, som från våra lagstiftande myndigheters sida ofta visas gent emot praktiskt ekonomiska spörsmål. Denna brist på förståelse torde till hufvudsaklig del vara orsaken till att vår handelslagstiftningen för närvarande befinner sig i ett så ofullständigt och otillfredsställande skick. Vidare tillåter jag mig beklaga utskottets afstyrkande därför, att jag är öfvertygad om att motionen verkligen innehåller en tanke, som hade varit värd att taga vara på.

Innan jag inlemnade motionen, rådgjorde jag i saken med tre af cheferna för våra allra förnämsta banker. Af dessa tre var det ingen, som stälde sig afvisande mot motionens syfte, och två af dem ansågo det vara önskvärdt, att lagbestämmelser i motionens syfte måtte komma till stånd.

Jag skall tillåta mig anföra några exempel på uppdrag, anförtrödda åt härvarande bankers notariatafdelningar, af den beskaffenhet, att de synas mig åtminstone väl bekräfta behofvet af särskilda bestämmelser i frågan. Det ena exemplet gäller ett fall, der en far för sin ogifta, omkring 20-åriga, dotter nedsatt värdepapper, af hvilka hon så länge hon lever skall åtnjuta räntan, och hvilka värdepapper

*Angående
lagstiftning
i fråga om
deposition af
värdepapper.*

(Forts.)

Angående
lagstiftning
i fråga om
deposition af
värdepapper.

(Forts.)

i sinom tid skola tillfalla hennes möjligen blifvande barn. Således ett åt en notariatafdelning anförtrödt uppdrag, som kan komma att sträcka sig öfver en tidrymd af 20, 30, ja 50 år eller mera framåt i tiden. Vidare känner jag mer än ett fall, der en offentlig kassa anförtrött åt en notariatafdelning till förvar och skötsel hela sitt förråd af värdepapper. Vidare hafva vi en talrik klass af små kapitalister, bland hvilka finnas ett stort antal fruntimmer utan all affärsvana, lika misstänksamma som hjälplösa, när det gäller förvaltning och förvaring af det lilla kapital, som ofta utgör deras enda och knappa lefvebröd. Om nu dylikt småfolk kunde med full trygghet anförtra sina värdepapper åt en notariatafdelning, tror jag, att dermed mycket skulle vara vunnet. Härtill kommer, att antalet notariatafdelningar är stadt i ständig tillväxt; ty hvarje bank, som bygger eget hus, blir nära nog tvungen att inrätta en notariatafdelning. Derom är ingenting ondt att säga; tvärtom det är i sin ordning. Vidare synes den åsigten här och der hålla på att utveckla sig — jag vet, att den åtminstone försökt göra sig gällande — att notariatafdelningarnes verksamhet vore ett från bankspektionens kontroll undantaget område. Detta är ytterligare ett skäl, hvarför lagbestämmelser i antydt syfte äro behöfliga. För min ringa del är jag af den åsigten, att denna fråga ligger så, att det icke gäller om utan när dylika bestämmelser skola komma till stånd. Och få vi ej behöfliga skyddsbestämmelser förr, så få vi dem sedan det är för sent, det vill i detta fall säga, sedan en eller annan olycka gjort, att bestämmelser i frågan tvinga sig på oss.

Till sist tillåter jag mig påpeka, att den nuvarande tidpunkten är alldeles särskildt lämplig för åstadkommandet af ett uttalande i frågan. Såsom kammaren vet, hade vi att vänta till innevarande riksdag från Kongl. Maj:t förslag till lagar angående solidariska banker och bankaktiebolag. Dessa lagförslag ha emellertid icke kommit fram till denna Riksdag därför, att de fortfarande äro på högsta domstolens pröfning beroende. Derest nu ett uttalande i förevarande fråga i Riksdagen kunnat åstadkommas, vore det ej osannolikt, att Kongl. Maj:t på grund af ett sådant uttalande skulle uti de ifrågavarande lagförslagen hafva infört några bestämmelser rörande notariatafdelningar. Nu är det emellertid för sent att åstadkomma någon riksdagsskrivelse i frågan, men man skulle kunna tänka sig, att, derest ett uttalande från Andra Kammarens sida åvägabragtes, Kongl. Maj:t kunde vid ett sådant uttalande fästa det afseendet, att Kongl. Maj:t i alla fall uti de banklagar, som till nästa Riksdag äro att vänta, införde några bestämmelser i motionens syfte.

Under sådana förhållanden tillåter jag mig vördsamt hemställa, att kammaren behagade bifalla motionen.

I detta yttrande instämde herrar *Segerdahl, Nyström, Smith, von Friesen* och *Fredholm*.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag. Jag tror, att de skäl, utskottet anfört för sitt afstyrkande af motionen, äro fullt tillräckliga. För min del kan jag icke inse, att något större behof af en dylik lag föreligger. Ty redan i nu gällande lag finnas uti 12 kap. handelsbalken föreskrifter i detta ämne. Den säkerhet motionären äsyftar skulle också kunna komma på spel, för den händelse en bank nödgades göra konkurs. Det vore därför ganska vanskligt att införa en sådan lag, som motionären önskar.

Jag anhåller därför, såsom sagdt, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Nyström: Jag instämde nyss med motionären och trodde icke då, att jag skulle behöfva yttra mig. Med anledning af herr Nilssons i Skärhus anförande skall jag emellertid be att få säga några ord för att framhålla, att saken icke är så lätt affärdad, som han tror.

Motionären har i sin motion antydt, att det finnes en lag för Tyskland i berörda hänseende. Denna lag är ganska kortfattad och enkel. Jag hade därför föreställt mig, att lagutskottet med anledning af motionärens anvisning skulle hafva försökt inhemta känedom om denna lags beskaffenhet. Jag vill emellertid nu upplysa, att denna lags första § innehåller en bestämmelse derom, att köpmän och penninginrättningar, som emottaga öppna depositioner, äro skyldiga att hålla särskilda böcker deröfver, samt att depositionerna skola förvaras på sådant sätt, att de äro fullkomligt skilda såväl från vederbörandes egna som från annan deponents värdehandlingar. Det är klart, att en sådan bestämmelse ålägger vederbörande bankstyrelse att med afseende å dylika värdepapper iakttaga helt andra försigtighetsmått, än som skulle användas, derest bestämmelsen ej finnes. Det förhåller sig äfven så, att om det visar sig, att ifrågavarande bestämmelse ej iakttages, drabbas bankstyrelsen af ett ganska stort ansvar, i synnerhet om banken skulle inställa sina betalningar eller komma i konkurs. Jag vill derjemte erinra derom, att den tyska lagen stadgar ett mycket strängt straff icke blott för en verkställande direktör i en sådan bank, utan äfven för samtliga styrelseledamöter såväl i banker som i andra allmänna penninginrättningar, hvilka emottaga öppna depositioner.

Jag är öfvertygad, att om sådana ansvarsbestämmelser kunde stipuleras hos oss, skulle derigenom kontrollen öfver ifrågavarande depositioner blifva vida effektivare, än densamma nu är. För närvarande kan man säga, att det icke finnes någon annan kontroll än redbarheten hos den bankinstitution, som emottager de öppna depositionerna.

För tillfället föreligger naturligtvis, såsom motionären också framhållit, ingen fara. Men man vet, att när en sådan rörelse, hvarom nu är fråga, börjar och visar sig vara lukrativ på ett eller

*Angående
lagstiftning
i fråga om
deposition af
värdepapper.
(Forts.)*

Angående
lagstiftning
i fråga om
deposition af
värdepapper.

annat sätt, så komma äfven de sämre bankerna att följa exemplet, om icke för något annat, så för att vinna en större kundkrets, och då ligger faran nära till hands.

Jag tror därför, i likhet med motionären, att det skulle vara af vigt att redan i år få ett uttalande i frågan, åtminstone af Andra Kammaren. Som man vet, dröjer det ju en ofantligt lång tid, innan ett af Riksdagen begärdt lagförslag kommer till slutligt afgörande.

Jag skall därför, herr talman, be att få vidhålla mitt instämmande med motionären.

Herr Jansson i Djursåtra: Då motionären icke påpekat ett enda fall, der skada eller förlust till följd af nedsättning utaf värdehandlingar i bankirättning har inträffat, samt för öfrigt icke lemnat någon ledning angående det sätt, på hvilket han ville, att saken skulle ordnas, så har gifvetvis lagutskottet för sin del saknat anledning hemställa om skrifvelse till Kongl. Maj:t. Det är ju gifvet, att då det är fråga om att stifta ny lag, bör något slags behof deraf hafva visat sig förefinnas. Något sådant behof föreligger emellertid icke. För öfrigt veta vi ju alla, att vi öfverhoppa Kongl. Maj:t med skrivelser snart sagdt både i tid och otid. Det kan väl åtminstone vara skäl att icke skrifva, då det ej ges större anledning dertill än i detta fall.

Jag ber att af dessa skäl få yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Moll: Gent emot herr Jansson i Djursåtra vill jag påpeka, att det icke torde vara lämpligt att i dylika fall vänta, tills en katastrof verkligen inträffat. Det har just varit min mening, att man borde försöka komma med behöfliga lagbestämmelser så pass tidigt, att man derigenom om möjligt förebyggde inträffandet af dylika katastrofer. Att jag icke inlåtit mig på huru ett lagförslag i frågan skulle formuleras, torde vara ursäktligt. Sådant tillkommer juristerna att göra. Jag har icke heller ifrågasatt, att lagutskottet skulle göra detta, utan hade jag tänkt, att Kongl. Maj:t i sinom tid skulle draga försorg derom.

Herr von Friesen: Jag tror, att det förefinnes i kammaren en missuppfattning om hvad det vill säga, att behof af en sådan lagstiftning, som den nu ifrågasatta, skall göra sig gällande. Om ett sådant behof skulle visa sig genom faktiska förluster, så skulle dessa förluster icke inskränka sig till tusentals kronor, utan de skulle på en gång uppgå till milliontals kronor samt sätta en stor mängd människor samtidigt i förlägenhet. Det är således icke fråga om endast någon enskild mans förlust, utan det gäller katastrofer, som kunna medföra förluster för tusentals människor. Jag vill hemställa till kammaren, om det är skäl att vänta på en sådan anledning till

lagstiftning i stället för att så fort som möjligt något åtgöra för att förekomma en dylik anledning.

*Angående
lagstiftning
i fråga om
deposition af
värdepapper.*

Herr K. G. Karlsson i Göteborg instämde häruti.

(Forts.)

Herr Jansson i Djursåtra: Om det är fråga om katastrofer, som gälla millioner, vore det väl åtminstone skäl, att allmänheten finge någon kändedom om huru notariatafdelningarne äro beskaffade, i hvilken utsträckning sådana blifvit inrättade och om det finnes någon anledning att förmoda, att våra bankinrättningar äro af den beskaffenhet, att de i något fall visat sig gå till väga på svikligt sätt mot allmänheten. Något dylikt förfarande har emellertid åtminstone jag icke hört talas om, och motionären har ej heller berättat om något sådant. Under sådana förhållanden tror jag icke, att något egentligt behof här förefinnes. Att stifta lag till förekommande af endast tänkta fall går väl knappast för sig, och vi böra väl i första hand stifta lag för det verkliga behofvet inom samfundslifvet.

Herr von Friesen: Herr talman! Det fins lag angående enskilda bankers konkurs, men ännu har ingen enskild bank gjort konkurs.

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr vice talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och fann herr vice talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 54, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å berörda hemställan bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utvisade 116 ja mot 70 nej; och hade alltså utskottets hemställan bifallits.

Angående
noggrannare
bestämmelser
rörande
bokförings-
skyldighet.

§ 5.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 55, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående noggrannare bestämmelser rörande bokföringsskyldighet.

Utå en inom Andra Kammaren väckt, till behandling af lagutskottet hänvisad motion, n:o 2, hade herr *E. O. V. Wavrinsky* hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka noggrannare bestämmelser angående bokföringsskyldighet vore af utvecklingen påkallade, och för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill utredningen kunde föranleda.

Utskottet hemställde, att Riksdagen måtte, i anledning af förevarande motion, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, om och i hvad mån gällande bestämmelser angående utsträckningen af skyldigheten att föra handelsböcker kunde erfordra utvidgning eller förtydligande, samt för Riksdagen framlägga förslag till de lagbestämmelser, hvartill förhållandena kunde anses föranleda.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Då lagutskottet enhälligt tillstyrkt skrifvelsen, är det väl alldeles gifvet, att äfven kammaren kommer att godkänna utskottets förslag, men jag har ändå begärt ordet för att få framställa en erinran mot detta skrifvelseförslag, på samma gång jag yrkar afslag å detsamma. Det är ju ganska lätt att på detta sätt affärda ett väckt förslag genom att bara hemställa om en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Då pröfvar man icke saken så noga, och då går det ganska lätt. Men det undras mig, huruvida kammaren bör antaga förslaget om en skrifvelse, som är hållen i så sväfvande ordalag som denna. Der heter det nemligen, »att Riksdagen måtte, i anledning af förevarande motion, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, om och i hvad mån gällande bestämmelser angående utsträckningen af skyldigheten att föra handelsböcker kunna erfordra utvidgning eller förtydligande» etc. Motionären har äfven i sin hemställan användt nästan lika sväfvande ordalag, men han har i sin motivering i alla fall åberopat många flera skäl än som äro sammanförda i utskottets yttrande öfver motionen, då han upptagit till pröfvande, huruvida hvar och en, som till förvaltning mottager annans medel eller äfven egendom, skulle vara skyldig att föra böcker. Denna del af motionen har utskottet helt och hållet afstyrkt i sin motivering, och således är icke mycket kvar af densamma. I sin motion säger motionären: »Huru långt bokföringstvånget bör utsträckas eller hvilka kategorier böra upptagas bland de i § 2 här ofvan uppräknade, vågar jag emellertid icke bedöma.» Således är äfven motionären alldeles osäker om huru han vill ha det och hvilka kategorier han vill ha inbegripna under lagen. Då

utskottet sedan svarar på denna motion, eskamoterar det bort ganska många saker, som motionären antydt, och när motionären talar om att bestämmelserna om frihet från bokföringspligt för de näringar, som sammanhänga med jordbruket, äfven borde få ett förtydligande, kommer utskottet och säger, »att med bestämdhet angifva gränsen härutinnan lärer möta synnerliga svårigheter, men det torde i allt fall förtjena att tagas under öfvervägande, huruvida ett förtydligande skulle kunna åstadkommas». Kan man tänka sig något mera sväfvande än yttrandena i alla dessa frågor, som man här ber Kongl. Maj:t taga under ompröfning? Jag tycker, att man åtminstone borde skona Kongl. Maj:t från sådana oklara framställningar som denna, och jag hemställer därför om afslag å detta skrifvelse-förslag.

*Angående
noggrannare
bestämmelser
rörande
bokförings-
skyldighet.
(Forts.)*

Nu talar motionären så mycket om falsarier och oegentligheter och dylikt, men jag hemställer till herrarne, huruvida icke de största falsarierna och oegentligheterna begås af dem, som äro skyldiga att föra böcker och kunniga deri. De, som icke kunna föra böcker, tror jag icke begå falsarier och oegentligheter, åtminstone endast i mycket sällsynta fall. Jag anser därför, att det icke är mycket vunnet, äfven om ökning i bokföringsskyldighet beslutas. Nu synes motionären anse — och jag tror, att äfven lagutskottet har den åsigten — att inga andra än de, som äro skyldiga att föra böcker, föra sådana. Men det finnes tusen och åter tusen, som icke äro skyldiga att föra böcker, men som i alla fall föra sådana för sin affär och sin rörelse.

På anförda skäl håller jag före, att kammaren bör afslå såväl motionärens förslag som utskottets hemställan, hvarför jag tar mig friheten framställa detta yrkande.

Häruti instämde herrar *Månsson, Sundblad, Bengtsson* i Härads-köp, *Svensson* i Olseröd och *Andersson* i Backgården.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Det var med en viss tvekan, som jag, när detta ärende förekom inom utskottet, ville biträda den mening, hvartill utskottet kom, men jag fann mig icke föranlåten att reservera mig. När nu förevarande lagutskotts-utlåtande med afseende på klämman är så oskyldigt, som det i alla fall är, tycker jag, att kammaren kunde låta det gå fram. För min del ber jag att få yrka bifall till lagutskottets utlåtande.

Herr Wavrinsky: Jag vet icke om man kan säga, att det är så alldeles oskyldigt. Att förslaget *af det skälet* skulle af kammaren antagas, vill jag åtminstone icke under några omständigheter underskrifva. Jag kan ju erkänna, att det är oskyldigt i jämförelse med många andra förslag, men jag kan icke erkänna, att det är värde-löst, och om kammaren antager det af det skälet, vill jag inlägga min gensaga deremot. Förhållandet är ju så enkelt, att jag icke kan förstå, att det yrkande jag gjort, eller åtminstone det som

Angående
noggrannare
bestämmelse:
rörande
bokförings-
skyldighet.
(Forts.)

utskottet gjort, kan möta någon invändning. Det är endast meningen — åtminstone utskottets mening, jag har gått något längre — att lagen skall afpassas efter de nu rådande förhållandena. Utvecklingen inom handelns och näringsrörelsens område har, sedan denna lag skrefs, gått så långt, att lagen icke omfattar de rörelser, som borde vara hemfallna under lagen, och det afses med denna hemställan allenast att fylla ut lagen i öfverensstämmelse med nu rådande förhållanden och ingenting annat. Jag hade yrkat, att man skulle gå längre, nemligen att fordra bokföringspligt för alla, som hade annans egendom att förvalta, specielt på grund af en mängd missbruk, som egt rum under sådana omständigheter, och för att den, som förvaltadt sådan egendom må lära sig skilja på sina egna affärer och deras, för hvilka han åtagit sig omsorg. Derigenom skulle förekommas mycken missvård af anförtrodd egendom, ty förvaltaren skulle hafva för ögonen sin egen ställning och icke ofrivilligt eller åtminstone, om jag så får säga, under mindre tadelvärda omständigheter missbruka förtroendet. Derom har utskottet icke kunnat vara ense med mig, utan inskränker sig till att endast yrka på en skrifvelse, hvori »Kongl. Maj:t skulle anmodas att taga i öfvervägande om — såsom utskottet säger — och i hvad mån» en utsträckning af lagstiftningen i detta afseende bör vidtagas. Jag har icke ifrågasatt ändamålsenligheten af den föreslagna åtgärden — det är utskottet, som har gjort det — för mig är det tydligt att det bör göras. Men utskottet har inpassat detta ord »om», och det är väl det, som gör, att den ärade talaren från lagutskottet ansåg förslaget så oskyldigt.

Då den ärade talaren på vestgötabanken nämnde, att man på många håll för böcker, der man ej är skyldig dertill, så vill jag gerna erkänna det, men det försummas å andra sidan på många håll, der det borde ske. Jag menar ej och har ej heller i motionen sagt, att man genom införande af bokföringspligt kan *afhålla personer med brottsliga anlag att begå brott*. Men jag menar, låt mig upprepa det, att bokföringen möjliggör, att den, som förvaltar annans egendom, får klarhet beträffande sin egen ställning och det ansvar han eger med hänsyn till andra personers medel, som han har om händer. Derigenom skulle det förekommas, att personer af *lättsinne* eller *okunnighet* begå sådana handlingar, som sedermera kunna stämpla dem som brottslingar. Erfarenheten har nemligen visat, att af dem, som missbruka sin ställning såsom förvaltare af andras egendom, är det stora flertalet sådana, som ej begå dessa missgrepp afsigtligt; snarare sker det af bristande insigt om sin egen ställning och oförmåga att öfverskåda densamma. Bokföringen möjliggör för dem att se sin ställning i rätt dager och varnar dem för att fortgå på den vägen att sammanblanda andras medel med sina egna. Jag anser, att det är i statens och samhällets intresse att förekomma, att sådant eger rum, och att se till, att icke personer, om jag så får säga ofrivilligt genom det ansvar de iklåda sig dragas

in i förhållanden, som komma att stämpla dem såsom brottslingar. Jag tror, att detta är ett humanitetsintresse, och jag kan ej se, att det ligger någon fara i att antaga mitt förslag. Men som sagdt, utskottet har ej velat gå in derpå, utan vill, att utsträckningen endast skall omfatta samma slags grupper, som förut hemfalla under lagen, *affärsmän* och deras firmor. Såsom den ärade talaren på vestgötabänken sade, användes bokföring redan nu i en så vidsträckt skala af ifrågavarande grupper, att man egentligen ej skulle komma att lägga ökad tvång på flertalet af dem, som det här gäller att indraga under lagen. Man skulle således, genom att lagen ändrades, endast i denna införa bestämmelser, som öfverenstämma med hvad som redan förut faktiskt existerar.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Jansson i Krakerud: Jag hade väntat, att motionären eller någon af utskottets ledamöter skulle anföra några skäl, hvarför man nu skulle skriva till Kongl. Maj:t rörande den här föreslagna ökade bokföringspligten. Men i stället säger motionären, att det redan är en hel hop, som frivilligt underkastat sig denna bokföring. Ja, detta är ju en god sak, men icke är det något skäl för att skriva till Kongl. Maj:t och begära, att Kongl. Maj:t skall taga i öfvervägande, om och i hvad mån man bör vidtaga några åtgärder i förevarande syfte. Då man vill åstadkomma en ändrad lagstiftning, bör man väl påvisa några missförhållanden, som uppstått och som böra föranleda en sådan ändring i lagen. Och det synes mig äfven, som om man i skrivelsen borde påpeka, hvilka de näringar äro, som för närvarande icke hafva bokföringsskyldighet, men hvilka man nu vill pålägga sådan skyldighet. Men hvad som här föreslås är, synes det mig, alldeles betydelselöst, och därför skall äfven jag för min del be att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Wavvinsky: Det har ju anförts sådana skäl, och det utskott, som i fjol behandlade denna fråga, har närmare utvecklat desamma. Det heter nemligen i utskottets betänkande i fjol: »I betraktande af de principer, som lågo till grund för 1855 års förordning, kan det synas ganska egendomligt, att man bland bokföringspligtiga rörelser icke återfinner industrier med så kolossal omfattning som t. ex. trävarurörelsen samt grufdriften och bergsmannahandteringen.» Jag kanske bör förklara, att jag med min motion naturligtvis icke afser jordbruket, utan blott handelsrörelse och näringar, och att således landtmännen för sin del icke i detta fall ha anledning att hysa några farhågor. Afsigten med min motion har, såsom alla, hvilka läst igenom densamma, väl kunna finna, blott varit den, att en i detta afseende ofullständig lagstiftning skulle fullständigas med afseende på sådana rörelser, som

*Angående
noggrannare
bestämmelser
rörande
bokförings-
skyldighet.*

(Forts.)

*Angående
noggrannare
bestämmelser
rörande
bokförings-
skyldighet.
(Forts.)*

icke finnas i lagen införda, ehuru de äro fullkomligt likartade med dem, som redan finnas deri inrymda.

Härmed var öfverläggningen afslutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr vice talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag å såväl berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen. Herr vice talmannen fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 55, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit såväl utskottets berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utvisade 88 ja men 101 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 6.

*Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.*

Till afgörande förelåg härefter särskilda utskottets n:o 2 utlåtande, n:o 5, i anledning af *dels* Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om fosterbarns vård, *dels* ock vissa inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

I en till Riksdagen aflåten proposition, n:o 56, hade Kongl. Maj:t, under åberopande af det vid propositionen fogade, i statsrådet förda protokoll, förklarar sig vilja inhemta Riksdagens yttrande öfver ett propositionen bilagdt förslag till förordning om fosterbarns vård samt, efter mottagande af Riksdagens svar, företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om författnings utfärdande i ämnet förordna.

Denna proposition hade hänvisats till utskottet, som jemväl fått mottaga tre inom Riksdagen väckta motioner, nemligen:

1:o) n:o 179, inom Andra Kammaren af herr *A. Hedin* i Stockholm, som yrkat, att, derest den ifrågasatta lagstiftningen angående fosterbarns vård skulle blifva i de delar, som handlade om kommunala myndigheters nya åligganden, af Riksdagen för dess del i hufvudsak godkänd, Riksdagen måtte meddela sitt samtycke endast under den uttryckliga förutsättning, att författningen utfärdades med en promulgationsingress, som ej lemnade utrymme för något

tvifvel om författningens konstitutionella natur enligt 57 § regeringsformen;

2:o) n:o 201, inom Andra Kammaren af herr *A. Wiklund*, hvilken hemställt, att § 11 i författningen måtte erhålla följande lydelse:

Den, hvilken försummat att fullgöra anmälningsskyldighet, som honom på grund af § 5 eller § 6 mom. 3 ålegat, vare förfallen till böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Har någon i trots af meddeladt förbud mottagit fosterbarn, vare bot från och med femtio till och med fem hundra kronor; och

3:o) n:o 43, inom Första Kammaren af herr *G. Benedicks*, som yrkat, att § 1 i författningen måtte så formuleras, att alla fosterbarn intill sju års ålder blefve underkastade offentlig tillsyn.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition samt herr Hedins och herr Wiklunds motioner, men med afslag å herr Benedicks motion, måtte för sin del antaga ett af utskottet delvis omarbetadt förslag till lag om fosterbarns vård.

Sedan ärendet anmälts till handläggning samt kammaren på hemställan af herr vice talmannen beslutat, att utskottets omförmälda lagförslag skulle paragrafvis föredragas, föredrogs nu

1 §.

För denna paragraf hade Kongl. Maj:t föreslagit följande lydelse:

Denna förordning afser barn, som mot ersättning fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fyllt sju år.

Enligt utskottets förslag skulle paragrafen deremot blifva så lydande:

Denna lag afser barn, som mot ersättning fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fyllt sju år.

I fråga om denna paragraf hade reservationer afgifvits:

dels af herr *G. Benedicks*,

dels ock af herr *A. Wiklund*, som ansett, att 1 § bort erhålla följande lydelse:

Denna lag afser barn, som fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fyllt sju år.

Från skyldighet att underkasta sig denna lags bestämmelser må fosterföräldrar kunna fritagas, om särskilda omständigheter der till föranleda.

Sedan paragrafen blifvit uppläst yttrade:

Herr Wiklund: Herr talman! Mina herrar! Såsom synes af detta betänkande, har jag reserverat mig mot den af utskottet föreslagna lydelsen af § 1. Jag kan nemligen för min ringa del icke vara med om att biträda den af Kongl. Maj:t framlagda och

*Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.*

(Forts.)

Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.
(Forts.)

af utskottet godkända bestämmelsen i § 1, att denna lag skall afse endast sådana barn, som fostras mot ersättning. Jag håller sålunda före, att denna bestämmelse bör utgå. Densamma skall, om den får kvarstå, enligt mitt förmenande ovilkorligt verka derhän, att i de allra flesta fall, der det vore mest af nöden att ingripa, fosterbarnsnämnden komme att stå alldeles maktlös.

Det finnes, såsom vi alla veta, i synnerhet i de större städerna och invid dessa, en hel del fosterföräldrar, som betrakta fosterbarnsvården endast såsom en industri och såsom en affär att förtjena pengar på. Sådana personer skulle naturligtvis vara måna om att icke lemna det ringaste material till bevis för att de mottagit barnen mot ersättning. Uti sådana fall komme således fosterbarnsnämnden att stå alldeles maktlös, och ändå vore det kanske i dessa fall mest af nöden att ingripa. Det lär väl också bli ganska svårt för fosterbarnsnämnden att på något sätt kunna bevisa, att fosterföräldrarna mottagit barnen mot ersättning. Gifvetvis skola ej sådana föräldrar, som af egennyttiga beräkningar mottaga fosterbarn till vård, vara villiga att underskrifva något kontrakt eller dylikt, som kan tjena som bevismaterial. Nu kan man säga, att det finnes en hel del föräldrar, som utan egennyttiga beräkningar mottaga fosterbarn, nemligen sådana personer, som anse det vara ett rent barmhertighetsverk att mottaga fosterbarn och vårda dem utan ersättning, och det är för att dessa icke skola behöfva vara underkastade lagens bestämmelser, som man vill gifva den 1 paragrafen den nu föreslagna lydelsen. Men hvad är det då, som man fordrar af dessa fosterföräldrar? Jo, endast en anmälningskyldighet, som visst icke behöfver kännas betungande eller tryckande för dem. Utskottet har också sjelft i sin motivering till 1 paragrafen på sid. 5 i utskottets betänkande gifvit ett efter mitt förmenande ganska starkt skäl för att alla fosterbarn borde komma med under lagens bestämmelser. Det talas der först om sådana personer, som hufvudsakligen af oegennyttiga bevekelsegrunder mottaga fosterbarn i sin vård, och sedan heter det i fortsättningen: »De, som i dylika fall mottaga barn till fostran, kunna säkerligen förutsättas vara sådana personer, som inse och behjerta behörigheten af lagens föreskrifter, och dessa föreskrifter kunna ju för öfrigt mot dem tillämpas så, att de kännas föga betungande.»

Ja, detta utgör, enligt min tanke, ett kraftigt skäl för att äfven dessa barn, som vårdas utan ersättning, böra komma med under lagens bestämmelser. Det skulle också, anser jag, icke varit omöjligt för utskottet att i lagen införa en sådan bestämmelse, att fosterföräldrar i vissa särskilda fall kunnat fritagas från skyldigheten att till fosterbarnsnämnden lemna den anmälan, som i lagen föreskrifves.

Nu vet jag, att det är ganska vanskligt för den, som icke eger de nödiga förutsättningarne, att försöka sig på att formulera lagparagrafer, men det oaktadt skall jag, herr talman, be att få yrka

afslag å utskottets hemställan beträffande första paragrafen och bifall till min reservation

*Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.*

(Forts.)

Herr Andersson i Vestra Nöbbelöf: Herr talman! Mina herrar! Utskottet har visserligen talat om i sin motivering, att det kan förekomma sådana undantagsfall, der det är nödvändigt att hafva en sådan lag som den nu föreslagna. Men utskottet har icke kunnat underlåta att tänka på, att man med denna lag skulle för åtskilliga personer försvåra möjligheten att af ren välvilja för barnen åtaga sig deras uppfostran, ty dessa personer skola nog icke vilja underkasta sig den här föreskrifna anmälningsskyldigheten och inspektionen. Men om nu dessa låta bli att taga mot barnen, hvar skola dessa då komma? Ja, det är svårt att veta, men det kan hända, att de komma i sämre händer än nu. Jag anser för min del, att hufvudsaken är att vi få till stånd en lag, som stadgar, att en särskild fosterbarnsnämnd skall finnas. Denna nämnd skulle hafva att utöfva tillsyn öfver, huru dessa barn hafva det stäldt, om de på ett eller annat sätt blifva vanvårdade eller dylikt. Skulle det framdeles visa sig vara nödvändigt att hafva en sådan bestämmelse, som föreslås i reservationen, finnes ju intet hinder att ändra lagen i öfverensstämmelse dermed. Nu har Första Kammaren antagit lagen med den af utskottet föreslagna lydelsen, och jag hoppas, att äfven Andra Kammaren nu skall fatta liknande beslut, så att vi sålunda få till stånd en barnavårdsnämnd, hvilket jag, som sagdt, anser vara hufvudsaken här. Öfver denna fråga hafva hörts åtskilliga myndigheter, bland andra Högsta domstolen, men ingen af dessa myndigheter har gjort någon invändning i sådan riktning, som den siste talarens reservation går i, utan alla ha ansett, att derest en person är vänlig nog att åtaga sig ett barns uppfostran utan ersättning, bör han vara befriad från denna tillsyn från barnavårdsnämndens sida.

Herr talman! Jag får på nu anförda grunder yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Antonsson: I likhet med den förste ärade talaren, herr Wiklund, anser jag, att om lagen skall kunna fullständigt verka i afsedt syfte, är det nödvändigt, att vi antaga det yrkande i fråga om § 1, hvilket återfinnes i den af honom framställda reservationen. Jag tror, att egentliga anledningen till att detta lagförslag ligger på kammarens bord är den, att här i Stockholm liksom i andra större samhällen förekommit s. k. fosterbarnsindustri. Dervid utgår i regeln fostrarens lön på det sättet, att i all tysthet ett visst penningbelopp såsom fosterlega en gång för alla utbetalas. Det är för denne fostrare en lätt sak att, då tillsyn ej är önskvärd, undandra sig den inspektion, som denna lag medför, helt enkelt derigenom att utan vidare förklara, att barnet i fråga vårdas utan ersättning.

Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.
(Forts.)

Jag ber sålunda att få instämman med den förste ärade talaren i hans yrkande, att § 1 måtte få den lydelse, som han föreslagit.

Herr Widén: Herr talman! Mina herrar! Blott några ord i anledning af den siste talarens yttrande.

Såsom alla de, hvilka närmare känna till denna fråga, väl veta, är upphofvet till den nu föreliggande lagen att söka i en framställning från Stockholms stads helso- och fattigvårdsnämnder om, att en dylik lagstiftning måtte komma till stånd. I denna framställning förutsattes icke — och man får väl anse, att dessa myndigheter sitta inne med den största praktiska erfarenheten i denna fråga — att lagen skulle i förevarande afseende få vidsträcktare omfattning, än af utskottet här föreslagits. När sedermera Kongl. Maj:t tillsatte en komité för att utreda frågan, gick dess förslag i alldeles samma riktning. De myndigheter, som derefter blifvit hörda angående komiténs förslag, hafva alla, för så vidt de hafva tillstyrkt en dylik lag, tillstyrkt den i den form, som den här nu föreligger, beträffande denna paragraf. Deremot har det nog varit rätt många af dessa myndigheter, som ansett en lag i detta hänseende vara fullkomligt behöfligt, eller att densamma gifvits alldeles för stor utsträckning.

Nu komma emellertid, egendomligt nog, några och säga, att den har alldeles för liten utsträckning. Jag tror dock för min del, att det snarare kan sättas i fråga, att den har för stor utsträckning och sannerligen icke för liten sådan. När man kommer med en undantagslagstiftning, hvilket detta i alla fall är och som ingriper i de enskildas förhållanden så pass djupt, som denna lag verkligen gör, är det nödvändigt att se till, att man åtminstone icke till att börja med går för långt, att man visserligen söker afhjelpa alla de missförhållanden i afseende å fosterbarnsvården, som kunna afhjelpas, men att man å andra sidan icke gifver ett dråpslag åt den enskilda välgörenheten i detta afseende. Jag tror, att det vore mycket farligt att utsträcka de närmare regulativa bestämmelser, som i denna lag föreslås, att gälla äfven med afseende å den, som af ren välvilja upptaga fosterbarn. Detta ha alla, som förut haft med frågan att göra, ansett, liksom äfven det särskilda utskottet nu.

Det är icke blott, såsom antydts, en helt obetydlig anmälnings-skyldighet, som här fordras. Det föreskrifves, såsom den förste talaren, som förde utskottets talan, också anmärkte, en anmälnings-skyldighet ej allenast första gången ett barn mottages eller aflemnas eller dör; utan hvarje gång, som flyttning eger rum eller bostads-ombyte sker, skall anmälan derom jemväl ske. Dessutom äro barna-fostrare underkastade tillsyn af fosterbarnsnämnden och dess ledamöter eller biträden, och denna tillsyn kan för fostrarne föranleda ej ringa besvär och obehag. Det är därför fara värdt, att åtskilliga personer, som nu verkligen af välgörenhet och välvilja upptaga andras barn, skulle komma att draga sig därför, derest lagen erhöles den om-

fattning reservanten afsett. Jag tror, att äfven om det i ett eller annat enskildt fall skulle visa sig, att lagen icke skulle blifva tillräckligt effektiv, den faran dock är mindre, än om den skulle göra slut på eller förminska den enskilda välgörenheten i detta stycke.

Jag håller sålunda före, att Riksdagen gör lugnast i att icke gå längre, än hvad utskottet här föreslagit, hvilket är öfverensstämmande med hvad de myndigheter från Stockholm, som bäst känna till saken, hafva velat föreslå härvidlag.

*Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.*
(Forts.)

Herr Byström: Herr talman! Den siste talaren erinrade derom, att den enskilda välgörenhetsverksamheten möjligen skulle kunna hindras, om man gjorde någon utstäckning af denna paragraf. Jag tror emellertid icke, att detta kommer att blifva fallet. Då Kongl. Maj:ts proposition i denna fråga afgifvits, lemnade jag ett exemplar af densamma till en af de personer, som här i staden utöfva en ganska stor, välgörande mission i nu ifrågavarande afseende. När han hade läst första paragrafen i förslaget, utropade han: Än de andra då! Denne person, som sysslat mycket med detta slag af välgörenhet, är således icke belåten med denna paragraf, och för min enskilda del anser jag att, herr Wiklund anført goda skäl för den reservation, som han afgifvit, och till hviken jag därför ber att få ansluta mig.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats afslutad, gaf herr vice talmannen propositioner å de derunder framställda yrkandena; och godkände kammaren dervid utskottets förslag till paragrafens lydelse.

2 §.

Godkändes.

Härefter lemnades på begäran ordet till

Herr Waldenström, som yttrade: Jag ber att få hemställa, att herr talmannen blott ville låta uppläsa numren å paragraferna.

Denna hemställan blef af kammaren afslagen.

3—6 §§.

Godkändes.

I fråga om 7 § anförde

Herr Hedin i Torp: Herr talman! Jag har icke kunnat uraktlåta att begagna tillfället att påpeka en omständighet, som jag

*Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.*

(Forts.)

anser hafva varit värd beaktande i den nu upplästa paragrafen. Det står nemligen der i första punkten: finner helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd uppenbart, att »barnet icke kan hos fostraren erhålla fullt tillfredsställande vård, skall nämnden ofördröjligen förelägga honom att inom tid, som af nämnden bestämmes, lemna barnet från sig till den, som är skyldig att om detsamma taga vård».

Det finnes, såsom herrarne torde känna till, en förordning, som fritager moder från att erkänna sitt barn, i hvilket fall barnet i kyrkoboken skall inskrifvas under rubriken: »barn af okända föräldrar.» Det förekommer, enligt hvad jag inhemtat af en uppgift, som afgafs vid senaste kyrkomötet, i vårt land ett antal af omkring 10,000 barn, inskrifna i kyrkoböckerna under denna rubrik. Detta är icke heller en fråga, som berör allenast hufvudstaden eller dess närmaste omnejd eller de större städerna, utan jag tror, att äfven ute på landsbygden förekomma dylika inskrifningar. Jag känner t. ex. en socken i min hemtrakt, der ett sådant förhållande eger rum och der ganska många sådana barn årligen inskrifvas i kyrkoböckerna under nämnda rubrik.

Jag tror, att man med fullt skäl kan antaga, att de barn, om hvilka jag har talat, äro i allmänhet mera än andra utsatta för vanvård. Och man kan jemväl tänka sig, att, sedan denna lag blifvit antagen, de fall, der vanvård eger rum, blifva lättare upptäckta än hittills. Fosterbarnsnämnden kommer då helt naturligt att säga till den person, som i detta fall gjort sig skyldig till vanvård, att han icke är lämplig att fostra barnet; och följaktligen skall då barnet enligt lagens bestämmelser öfverlemnas till den, som är skyldig taga vård om barnet. Men då framställer sig den frågan, hvem är det, som härvidlag är den ansvarige, som det åligger att taga hand om ifrågavarande barn? Härpå svarar man mig måhända: Det får fattigvårdsstyrelsen göra. Då vill jag framställa den frågan: Hvilken fattigvårdsstyrelse? Fattigvårdsstyrelsen i den socken, der barnet är inskrifvet, eller der den fostrare bor, som uraktlätit att fullgöra sin skyldighet? Ja, i hvilket fall som helst kan man säga, att enligt denna lag samhället får böta för den enskildes fel. Och då det är en känd sak, att företrädesvis sådana personer, som hafva god råd att svara för sina fel, begagna sig af förenämnda förordning, har jag ansett mig ej kunna underlåta att påpeka förhållandet. Det är gifvet, att det kan blifva ett ganska stort onus för en kommun, der personer slå sig ned och bedrifva detta rent af yrkesmessigt eller resande från olika håll vistas en tid och sedan lemna ett barn efter sig inskrifvet i kyrkoboken under berörda rubrik. Och när man sedan tager reda på den, som är den ansvarige — det var detta jag särskildt ville påpeka — finner man, att det i sista hand blir fattigvårdsstyrelsen.

Jag vill naturligtvis icke göra hela denna lag om intet och kommer icke att framställa något yrkande om afslag derå eller af den föreliggande paragrafen, utan jag har endast velat begagna

tillfället att, så att säga, väcka till lif de motioner, som af mig och en annan ledamot i denna kammare, kontraktsprosten Pettersson, väcktes vid 1898 års riksdag i syfte att åtminstone få någon förändring till stånd i den förut nämnda förordningen, som vi anse mycket orättvis. Jag vill erinra derom, att då denna fråga förekom i Riksdagen, blef det skrifvelseförslag, som utskottet framlagt, af denna kammare nästan utan någon diskussion bifallet; det föll visserligen i Första Kammaren med 3 å 4 rösters majoritet, men vid ett tillfälle, då många voro frånvarande, jag tror att endast $\frac{2}{3}$ eller hälften voro tillstädes; om alla varit närvarande, hade nog utgången blifvit en annan.

Emellertid hade frågan tagits upp af kyrkomötet och föranledt en skrifvelse till Kongl. Maj:t utan att något vidare afhörts. Jag har, som sagdt, velat hålla frågan vid lif och få veta, huru den för närvarande står, — därför har jag nu dragit fram den.

Om den nu här föreslagna lagen blir antagen, ligger deri ett ytterligare skäl att antingen helt och hållet upphäfva denna förordning — hvilket jag helst skulle se — eller åtminsone förändra densamma, ty antingen skall denna lag blifva ett slag i luften eller också skola kommunerna få böta och gälda hvad som egentligen skulle tillkomma den enskilde personen.

Det talas här så mycket från Stockholm och dess omnejd om »englamakeri». Och det är ett bedröfligt förhållande. Men jag vill säga, att ej heller vi landtmannarepresentanter böra lemna den frågan obeaktad. Jag vet icke, huru det är på andra håll, men från den ort, jag tillhör, ha vi haft erfarenhet af yrkesmässig mottagning af barnaföderskor och deraf följande utackordering af de födda barnen, i många afseenden på ett mycket mystiskt sätt. Det är obehagligt nödgas åse sådant, utan att kunna göra det ringaste för att förhindra det. När man i en liten socken får se en ganska stor procent af de födda barnen inskrifna i kyrkoböckerna under rubriken: »barn af okända föräldrar», då kan man tycka, att det är ett sorgligt förhållande, som man bör söka råda bot på. Jag hoppas också, att Kongl. Maj:t måtte taga denna fråga om hand, så att paragrafen i fråga blir möjlig att tillämpa.

Jag föreslog i den af mig förut omnämnda motionen, att den, som ville vara okänd, skulle vara skyldig skaffa garantier för att icke kommunen skulle drabbas af underhållsskyldigheten för ifrågasvarande barn. Det var en fråga, som också under diskussionen i kyrkomötet togs upp af lagutskottets ordförande, hvilken antydde, att saken skulle blifva afhjelpt, då barnuppfostningslagen komme fram i Riksdagen, ty då skulle erforderliga bestämmelser i det afseendet stipuleras. Men då man icke gjort detta i Kongl. Maj:ts proposition, har jag begagnat detta tillfälle för att säga, hvad jag nu sagt.

Jag har intet yrkande att göra.

*Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.*

(Forts.)

Angående
förslag till
förordning
om foster-
barns vård.

(Forts.)

Herr Redelius: Jag begärde ordet för att meddela en upplysning, som kan vara af någon, om än ringa, betydelse i denna fråga och det med anslutning till gällande föreskrifter om kyrkoskrifning.

Enligt kyrkoskrifningsförordningen af år 1894 åligger det presterskapet att inskrifva barn af ifrågavarande kategori i den församlings kyrkobok, inom hvilkens gränser barnet är född, utan afseende på, hvar det blifvit befordradt till dop. Ett barn kan födas inom en församling, vi benämna den A, och barnmorskan bär fram det till dop i en annan församling, B. Barnet blir då inskrifvet i båda församlingarnes kyrkoböcker. Men dermed är icke den frågan afgjord, hvar barnet har hemortsrätt. Jag vet icke, om denna sida af saken har beaktats af utskottet. Det skulle vara intressant att se, till hvilket resultat utskottet komme i den vägen. Är frågan emellertid ej der utredd, synes det mig föreligga ytterligare ett skäl för den siste ärade talarens åsigt om behovet af ändrade bestämmelser i denna del.

Jag håller före, att detta stadgande om att föräldrarna få hålla sig dolda måtte upphävas eller åtminstone åtgärder vidtagas, som skydda samhället mot förluster i detta afseende.

Herr Pettersson i Österhaninge: På samma gång jag ber att få instämma i den förste ärade talarens anförande, anhåller jag att få uttala önskvärheten deraf, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet måtte snarligen egna uppmärksamhet åt den skrifvelse, som afäts af 1898 års kyrkomöte och sedan dess hvilat på regeringens bord. Vidtagas de åtgärder, som i denna skrifvelse föreslagits, tror jag, att denna fråga blir på ett lyckligt sätt löst, i annat fall icke.

Herr *Johansson* i Stora Mellby instämde häruti.

Vidare till anteckning förekom icke. Paragrafen godkändes.

8—19 §§.

Godkändes.

Slutmeningen och rubriken.

Godkändes.

Kammaren förklarade utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan besvarad genom kammarens här ofvan antecknade beslut.

§ 7.

Föredrogs och godkändes Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 37, i anledning af väckt motion om skrifvelse

till Kongl. Maj:t angående anställande af qvinnor vid yrkesinspektionen.

§ 8.

Vidare föredrogos Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 38, i anledning af Första Kammarens protokollsutdrag, innefattande delgifning af kammarens beslut öfver väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående vilkoren för försäljning genom kringföring af vin och maltdrycker m. m.

Angående vilkoren för försäljning genom kringföring af vin och malt-drycker m. m.

På grund af motioner, väckta inom Andra Kammaren af herrar *J. A. Jonsson* i Hökhult, *C. G. Johansson* i Aflösa, *J. W. Bengtsson* i Häradsköp, *J. G. Hazén*, *J. Ericsson* i Vallsta och *O. G. Eklund* i Stockholm, hade kammarens andra tillfälliga utskott i utlåtande n:o 5 hemställt, att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring af nämnda drycker måtte få ega rum endast efter erhållet tillstånd af Konungens befallningshafvande, hvilket tillstånd ej finge lemnas utan att vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma dertill samtyckt, och endast åt den, hvilken sjelf tillverkade de drycker, som såldes, samt att sådan försäljning icke finge ske annorledes än inom hus till derstädes boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd måtte meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, hvilket skulle ske, då både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun tillståndet afsåge det påyrkade.

Hvad utskottet föreslagit blef den 15 sistlidne mars af Andra Kammaren bifallet.

Sedan beslutet delgifvits Första Kammaren, hänvisade denna detsamma till sitt tillfälliga utskott n:o 1. I utlåtande n:o 10 hemstälde sistnämnda utskott, att Första Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring af nämnda drycker må få ega rum endast efter tillstånd, som efter vederbörande kommunalnämnds och kommunalstämmas hörande af Konungens befallningshafvande meddelats, och endast åt tillverkaren af de drycker, som såldes, samt att sådan försäljning icke finge ske annorledes än inom hus till derstädes boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd måtte meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, när både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun, tillståndet afsåge, det påyrkade och Konungens befallningshafvande efter vederbörlig pröfning så funne skäligt.

Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.

(Forts.)

Sistnämnda hemställen blef af Första Kammaren godkänd.

Som Andra Kammarens beslut alltså icke blifvit af Första Kammaren oförändradt antaget, blef ärendet jemlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen återlemnadt till Andra Kammaren, hvarefter denna hänvisade det till sitt andra tillfälliga utskott.

I förevarande utlåtande hemställde utskottet, att Andra Kammaren, med frånträdande af sitt föregående beslut, måtte biträda Första Kammarens i ärendet fattade beslut.

Sedan denna hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Olsson i Fläsbro: Jag skall be att få yrka afslag på det nu föredragna utlåtandet. Detta gör jag i nykterhetsvänligt intresse. Kommunalnämnd och kommunalstämma böra i detta fall tillerkännas vitsord. Dessa myndigheter veta bättre än Konungens befallningshafvande hvad som inom deras respektive kommuner bör göras i detta afseende. De äro på nära håll i tillfälle att erfara de rullande ölkrogarnes verkningar och kunna till följd deraf grunda sitt omdöme på sin egen erfarenhet. Något öfverdrifvet nykterhetsintresse från dessa myndigheters sida är icke heller att befara, då nykterhetsintresset i detta afseende icke gerna kan blifva för stort.

Så mycket hellre bör Andra Kammaren vidblifva sitt förut fattade beslut, som Första Kammaren icke alldeles torde vara obenägen att biträda detsamma. Ätminstone framgick detta, då denna fråga behandlades derstädes. Alla talare, som uppträdde i frågan, ansågo, att något borde göras i saken, men ingen uttalade sig absolut bestämdt mot den mening, denna kammare uttalat. Vid sådant förhållande synes mig, att Riksdagens båda kamrar skulle kunna enas om den mening, denna kammare omfattat. Mig synes därför att frågan borde uppskjutas på ett år, på det att vi om möjligt måtte få ett beslut, som vi alla innerst önska.

Jag skall därför, som sagdt, be att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr von Schéele: Herr talman, mina herrar! I motsats till den föregående ärade talaren tillåter jag mig att yrka bifall till vårt andra tillfälliga utskotts hemställan, att Andra Kammaren måtte biträda Första Kammarens i ärendet fattade beslut.

Vi äro nog fullt ense, han och jag, rörande målet för våra sträfvanen i denna sak, men skilja oss i afseende på hvilken väg, som bör i förevarande fall vara den, som bäst och säkert leder till detta mål. Jag är ingalunda så förvissad som han, att nykterhetsvännerna skola genom ett afslag bereda i en nära liggande framtid åt sig större tillmötesgående och åt sin sak vidgade medgifvanden utöfver hvad medkammaren nu erbjuder. Det kan gå alldeles tvärt om, hvarför jag finner det klokare att för det osäkra taga det säkra, då å ena sidan detta kommer våra önskingar så pass nära, som fallet här är, å den andra det närvarande tillståndet är så rent

af olidligt, som vi alla veta. Ty icke kan eller vill väl någon af oss bestrida vidden af det elände, som de s. k. »rullande ölkrogarne» nu föra med sig, och som i sanning påkallar snar och verksam hjälp. Ej heller lär någon kunna eller vilja förneka, att det, hvori Första Kammaren gått Andra Kammaren till mötes, innebär stora och beaktansvärda fördelar, vare sig vi fästa oss vid, att äfven för försäljning af vin och maltdrycker genom kringförande på landsbygden skall fordras tillstånd, som efter vederbörande kommunalnämnds och kommunalstämmas hörande af Konungens befallningshafvande meddelas endast tills vidare och kan, när båda de nämnda kommunalmyndigheterna det påyrka, återkallas, eller dervid, att sådant tillstånd icke får lemnas åt annan än tillverkaren af de drycker, som sålunda försäljas.

Blott *ett* vill jag tillägga. Jag tror mig hafva funnit under den tid, jag haft äran vara medlem af Riksdagen, att ett närmande egt rum mellan de båda kategorier af riksdagsmän, som i nykterhetsfrågor till en början stodo i temligen spändt förhållande, så att de efter hand lärt bättre förstå hvarandra. Ja, äfven den bland nykterhetens förkämpar sjelfve förefintliga skiljaktigheten mellan den obetingade hänförelsens målsmän och den större besinningens, mellan dem, som alltid vilja låta idealets fana svaja högt och fritt, och dem, som känna sig förpligtade att närmast aktgifva på hvad som är möjligt och hvad icke under det verkliga livvets gifna förhållanden, äfven denna skiljaktighet har — om jag sett rätt — mer och mer utjennats. Detta synes nu mig vara ett dubbelt godt, hvori vi böra akta oss för att möjligen göra afbräck genom att lyssna till det afslagsyrkande, som här blifvit gjordt af en aktad medkämpe.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Jag instämmer till fullo med den siste ärade talaren deri, att man vid sina besluts fattande bör vara besinningsfull och nykter i sina sträfvanden. Men jag tror, att man handlar mest besinningsfullt och nyktert, om man afslår hvad som nu är af utskottet föreslaget. Det är en mycket viktig princip, som det här gäller, nemligen den, huruvida kommunen skall hafva slutliga bestämmanderätten eller om den endast skall höras och Konungens befallningshafvande hafva bestämmanderätten rörande tillstånd att kringföra maltdrycker till försäljning.

I öfverensstämmelse med och anslutning till hvad hr Olsson i Fläsbro anförde beträffande denna fråga, ber jag att få påpeka, att vederbörande kommunalmyndigheter måste förutsättas hafva bra mycket större omdömesförmåga om, huruvida det kan vara lämpligt eller icke att tillåta dessa rullande ölkrogar passera genom kommunen.

Huru förevarande fråga afgöres är vidare af vigt derför, att Andra Kammarens i frågan förut fattade beslut står i full öfverensstämmelse med hvad den s. k. maltdryckskomitén föreslagit, och

*Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.*
(Forts.)

*Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.* att man, då ju denna komité icke kan beskyllas för att hafva varit öfverdrifvet nykterhetsvänlig, torde hafva anledning hoppas, att Kongl. Maj:t, då han om något år kommer in till Riksdagen med förslag till ny maltdrycksförordning, i förevarande afseende ställer sig på samma ståndpunkt som maltdryckskomitén och Andra Kammaren. Men om denna kammare nu beslutar att träda tillbaka för Första Kammarrens fordringar och öfverlemnar bestämmanderätten åt Konungens befallningshafvande, så kan det inträffa, att Kongl. Maj:t tager intryck deraf och modifierar maltdryckskomiténs förslag derhän, att bestämmanderätten öfverlemnas åt Konungens befallningshafvande. Ur denna synpunkt skulle det vara att beklaga, om Andra Kammaren nu biträder hvad utskottet föreslagit.

(Forts.)

Nu är det möjligt, att, om Riksdagen skriver till Kongl. Maj:t, denne i alla fall icke vidtager några förändringar i nu gällande lagstiftning om maltdrycker på den grund, att Kongl. Maj:t tänker under den närmaste tiden komma in till Riksdagen med ett förslag till ny maltdrycksförordning i dess helhet, och under sådana förhållanden har Andra Kammaren icke vunnit något genom att frånträda sitt förut fattade beslut, utan endast försämrat sin ställning.

Min uppfattning är, att det varit allra lyckligast, om denna motion icke framkommit, så att Andra Kammaren sluppit komma i denna kinkiga belägenhet att, möjligen mot sin egen öfvertygelse, nödgas gå med på ett sämre förslag, än det man har grundad anledning hoppas skola framkomma från Kongl. Maj:t; och jag skall derfor instämma med herr Olsson i Fläsbro i hans yrkande om afslag å utskottets hemställan.

Herr Eklund i Stockholm: Gifvet är att jag för min del — och jag tror äfven alla de, som vilja åstadkomma en effektiv lagstiftning uti ifrågavarande ämne — helst skulle hafva sett, att Första Kammaren biträdt Andra Kammarrens förut fattade beslut. Så har emellertid icke skett, utan har Första Kammaren endast uti vissa delar biträdt Andra Kammarrens beslut. Jag kan hålla med de talare, hvilka här nu yrkat afslag på utskottets hemställan, deruti, att Första Kammaren har förbisett — eller afslagit — den måhända mest väsentliga delen af Andra Kammarrens beslut. Det kan ju derfor vara helt naturligt, att de, som vilja komma till rätta med det ofog, hvilket vi motionärer velat genom våra framställningar råda bot för, nu äro mycket tveksamma hur man bör ställa sig till frågan i dess nuvarande skick. Så har jag för min del varit. Och äfven det utskott, som behandlat frågan, sedan den kom tillbaka från Första Kammaren, har jemväl känt sig mycket tveksamt. Men efter åtskilliga öfverläggningar har utskottet kommit till den uppfattningen, att det borde förorda Andra Kammaren att biträda Första Kammarrens beslut. Detta har utskottet gjort på den grund, att Första Kammaren i alla fall har uti några ganska viktiga punkter biträdt Andra Kammarrens uppfattning. Sålunda har ju Första Kam-

maren varit med om, att det borde införas någon reglering i fråga om den rullande öltrafiken — om jag så må uttrycka mig. Derest lagen kommer att skrivas så som Första Kammaren vill, så måste ju i alla fall ansökan göras och tillstånd erhållas för försäljning af dylika rusdrycker genom kringförande; i annat fall är det olagligt. Härigenom är ju alltid ett steg taget framåt. Ett annat steg framåt, ett steg, som enligt mitt förmenande är det viktigaste af alla, är det att ett dylikt tillstånd skulle lemnas endast åt tillverkare. Jag är nemligen af den uppfattningen, att det mesta ofoget genom denna kringföring och försäljning af maltdrycker har utöfvats af sådana personer, som icke hafva tillverkat de drycker, som de försälja. Dessa personer skulle således alldeles komma ur räkningen, och det vore därför, som sagdt, ett stort steg taget framåt, om man finge en lagstiftning som säger, att tillstånd till försäljning genom kringföring endast må kunna meddelas åt tillverkare.

Skilnaden emellan Första och Andra Kammarens beslut är den, att Andra Kammaren vill, att frågan om tillstånd skall helt och hållet läggas i händerna på kommunalnämnd och kommunalstämma, d. v. s. de kommunala myndigheterna, och detta är ju en ståndpunkt, som Andra Kammaren vid flere tillfällen intagit och hvilken nykterhetsvännerna för sin del helst önska. Första Kammaren åter menar, att man icke bör gå förbi Konungens befallningshafvande, som bör ha beslutanderätten i sin hand, och att det alltså vore tillräckligt, att de kommunala myndigheterna finge rätt att yttra sig i fråga om tillståndets lemnande. Naturligtvis skulle det — jag säger det ännu en gång — vara önskvärdast, om beslutet affattades så som Andra Kammaren vill, men detta låter sig ju icke nu göra. De kommunala myndigheterna hafva dock, äfven enligt Första Kammarens beslut, rätt att yttra sig i frågan. Ett tillstånd, hvilket här afses, skulle således icke kunna meddelas, utan att de kommunala myndigheterna först lemnats tillfälle att yttra sig. Man får då väl antaga, att Konungens befallningshafvande icke gerna skulle kunna gifva sitt bifall till en ansökan om dylikt tillstånd, ifall de kommunala myndigheterna för sin del afstyrkt bifall. Jag tror för min del, att klokheten nu bjuder Andra Kammaren att taga förslaget sådant det nu föreligger och så som Första Kammaren godkänt detsamma. Man kan ju icke veta, hvilken ståndpunkt Första Kammaren kan komma att ett annat år intaga. Möjligen kan ju Första Kammaran då stå kvar på samma ståndpunkt som nu; men det är också mycket möjligt, att Första Kammaren då icke vill medgifva ens så mycket som nu. Herr Kvarnzelius uttalade den farhågan att, om Riksdagen i sin helhet stälde sig på samma ståndpunkt som Första Kammaren, Kongl. Maj:t i betraktande häraf icke skulle, när en gång den nya maltdryckförordningen, hvarpå vi vänta, framlägges, gå så långt som maltdryckskomitéén vill, nemligen att lägga ärendets afgörande i de kommunala myndigheternas händer. Det är nu rätt svårt att yttra sig om den saken; äfven jag har

*Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.*
(Forts.)

Angående just ur den synpunkten hyst mina betänkligheter. Men jag har vilkoren för låtit dessa fara, i den förhoppning, att äfven det nu föreliggande försäljning förslaget kan anses vara ett steg i rigtning mot de kommunala myndigheternas fullständiga inflytande på denna fråga. På grund af hvad jag nu anfört får jag yrka bifall till det nu föreliggande utskottsförslaget.

(Forts.)

Häruti instämde herrar *Hazén, Danielsson, Högstedt, Petersson* i Skurö, *Lundell, Hultstein, Eriksson* i Lindebult, *Jonsson* i Hökhult, *Sjöberg, Hedin* i Torp och *Bengtsson* i Häradsköp.

Herr Andersson i Vestra Nöbbelöf: Jag har blifvit alldeles förekommen af den siste talaren och skulle därför kunna inskränka mig till att instämma med honom; men då jag i alla fall begärt ordet, skall jag be att få yttra mig något.

Litet hvar af oss torde hafva erfarit, hvilka oegentligheter som blifva en följd af dessa kringvandrande krogar, om jag så må kalla dem, och jag tror, att det skulle vara mycket lyckligt, om vi kunde i någon mån afvärja det elände, som genom dem uppkommer. I det nu föreliggande förslaget ser jag en så stark häfstång till att komma in på den bogen, att jag icke kan underlåta att på det lifligaste tillstyrka förslagets antagande. Om så sker, skola förhållandena ju gestalta sig på det sättet, att man måste hos Konungens befallningshafvande begära tillstånd till ifrågavarande försäljning, och innan tillstånd får meddelas, skola kommunalnämnden och kommunalstämman höras. Det är då tydligt, att hvad de yttra i ärendet kommer att inverka ganska betydligt på Konungens befallningshafvandes blifvande beslut öfver ansökningsen. Likaså innebär detta förslag en fördel deruti, att tillstånd skulle kunna meddelas endast åt tillverkaren, och detta tror jag härvidlag vara det bästa af allt, ty jag har i detta fall samma uppfattning som den föregående talaren, att det icke är tillverkarna, utan de så kallade öltapparna, som bedrifva det mesta ofoget i dessa saker. I likhet med samme talare är jag öfvertygad derom, att om vi nu icke kunna få det allra bästa genom förevarande förslags antagande, så är dock dermed så mycket vunnet, att det, enligt mitt förmenande, knappt behöfs något mer. Jag har den tron, att, om såväl kommunalnämnden som kommunalstämman afstyrkt begäran om tillstånd, Konungens befallningshafvande nog icke kommer att meddela något sådant.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

I detta yttrande instämde herrar *Emthén, Kinnman, Gustafsson* och *Petersson* i Österhaninge.

Herr Johansson i Stora Mellby: Herr talman, mina herrar! Jag instämmer också lifligt med de två nästföregående talarna. Om

man tänker på hvilket elände, som breder ut sig särskildt på landsbygden genom kringförande af maldrycker, så skall man vara med äfven om hvilka små steg som helst för att undanrödja detta elände. Ur nykterhetssynpunkt tror jag tvärt emot den förste talaren, att man mycket väl bör kunna antaga föreliggande betänkande. Om man finge välja mellan Andra Kammarens föregående beslut och Första Kammarens nu föreliggande, då är det klart, att man skulle välja Andra Kammarens beslut, men nu när man icke får det, tycker jag, att sunnda förståndet säger mig, att man bör taga hvad man kan få. Om man här i världen icke kan få allt hvad man vill, så är det väl i allt fall godt om man kan få något, och det får man om man nu antager Första Kammarens beslut. För öfrigt tror jag mycket bättre om våra landshöfdingeembeten, än den förste ärade talaren trodde i detta afseende. Det finnes åtskilliga sådana, som äro mycket nykterhetsvänliga, och om inom en kommun både kommunalstämma och kommunalnämnd uttalat sig emot beviljande af rätt att få kringföra maldrycker, så tror jag, att Konungens befallningshafvande i allmänhet mycket gerna skall tillmötesgå en sådan önskan.

Med anledning af hvad jag anfört får jag yrka bifall till föreliggande betänkande.

Herr Waldenström: Herr talman! Jag har såsom ledamot af maldryckskomitén varit med om att i dess förslag genomdrifva det stadgandet, att Konungens befallningshafvande icke skulle i nu föreliggande fråga hafva större rättighet än hvad Andra Kammaren här förut antagit. Jag kan därför mycket väl förstå de betänkligheter, som herr Kvarnzelius och de med honom liktänkande hysa mot att gifva efter för Första Kammarens beslut. Men jag måste säga, att jag vågar icke vara med om att yrka afslag, ty huru mycket värde jag än sätter på Andra Kammarens beslut, tycker jag dock, att en fågel i hand är bättre än tio i skogen, och därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Med herr Waldenström förenade sig herrar *Anderson* i Hasselbol, *Söderberg*, *Heimer*, *Johansson* i Mossebo, *Wahlgren*, *Hammarström*, *Nordin* i Hamnerdal, *Hanson* i Berga, *Johansson* i Möllstorp, *Carlsson* i Norra Smedstorp, *Landelius*, *Hultkrantz* och *Nyström*.

Vidare anförde:

Herr Styrländer: Jag är naturligtvis i likhet med de två sista talarne af den åsigten, att den motivering, som Första Kammaren har anfört för sitt beslut att icke instämma i denna kammarens beslut, bör ogillas, och jag anser att det bör mycket skarpt betonas här i Andra Kammaren, att kammaren icke på något villkor vill gilla den motivering, som Första Kammarens tillfälliga utskott

*Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.*
(Forts.)

Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.
(Forts.)

och efter detta Första Kammaren antagit. Men på samma gång anser jag, att man skulle ställa sig såsom en opraktisk nykterhetsvän, om man icke skulle taga hvad Första Kammaren bjudit. Ty hvad vinnes genom att taga detta? Jo, medan enligt de nuvarande bestämmelserna det är tillåtligt för hvem som helst att fara omkring och sälja maltdrycker, medan detta således nu i regel är tillåtet, så blir, efter detta förslag, det i regel förbjudet att försälja maltdrycker genom kringförande och undantag, om man kan få tillstånd att göra det. När dertill kommer, att detta tillstånd meddelas endast åt tillverkare och åt dessa icke annorledes än för försäljning inomhus till derstädes boende eller å fartyg, så tycker jag, att det är allt skäl att taga den hand, som Första Kammaren nu utsträckt, och rösta för detta förslag. Jag vill fästa herrarnes uppmärksamhet på, hvad det skulle väcka för känslor rundt omkring i vårt land, om Andra Kammaren, därför att den icke fått fullt hvad den velat, skulle förkasta alltsammans och på sådant sätt icke vinna de fördelar, som dock kunna vinnas och som flertalet dock finner ganska tillfredsställande.

Jag anser mig såsom nykterhetsvän och praktisk sådan icke kunna bära ansvaret att förkasta detta förslag, utan jag skall i likhet med åtskilliga föregående talare be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Eriksson* i Elgered, *Broström*, *Thylander*, *Liljeholm*, *Göthberg*, *Jansson* i Edsbäcken, *Lindvall*, *Pettersson* i Södertelje, *Olsson* i Mårdäng, *Jansson* i Saxhyttan, *Olsson* i Sörnäs, *Nydal* och *Jönsson* i Mårarp.

Herr *Ericsson* i Vallsta: Jag tror, att jag af utskottets ledamöter är den, som haft de mesta betänkligheterna mot bifall till föreliggande förslag, men då det icke torde kunna bestridas, att åtskilligt skulle kunna vinnas genom bifall till Första Kammarens beslut, så har jag låtit mina betänkligheter fara, och jag har gjort det så mycket hellre, som man ju har att förvänta en ny maltdryckslagstiftning, bygd på väsentligt andra grunder än den nuvarande. Som kammarens ledamöter veta, har det ståtts i utsigt en beskattning af starkare maltdrycker och att bolagssystemet skulle införas jemväl i afseende å dessa. Då så är, och jag vill hoppas, att den förordning, som en gång kommer, skall lemna kommunerna större medbestämmanderätt än nu är fallet, så skall jag be att få yrka bifall till nu föreliggande förslag, hvarigenom dock åtskilligt vinnes.

Herr *Berg* i Göteborg instämde häruti.

Herr *Jansson* i Krakerud: Herr talman! Jag kan icke fatta annat än att denna fråga nu kommit fram på en synnerligen olämp-

lig tidpunkt. Såsom herrarne veta, hafva vi nemligen nu att snart motse ett förslag i frågan på grund af maltdryckskomiténs betänkande, och i detta betänkande föreslås just de bestämmelser, som Andra Kammaren förut har antagit. Hade detta förslag nu föreläggat, är jag öfvertygad, att såväl Första som Andra Kammaren nu skulle hafva velat antaga det förslag, som denna komité omfattat. Således kan jag icke annat än beklaga, att denna fråga nu, innan komiténs förslag föreligger till behandling, bragts inför Riksdagen, ty följden blir, att man får taga ett sämre förslag än komiténs. Jag tror därför, att man bort låta denna fråga helt och hållet hvilat till nästa år. Hade Kongl. Maj:t då framlagt det förslag, som komitén tillstyrkt, hade följden sannolikt blifvit, att båda kamrarna bifallit detta förslag och således omfattat just hvad Andra Kammaren beslutat.

*Angående
vilkoren för
försäljning
genom kring-
föring af vin
och malt-
drycker m. m.*
(Forts.)

Nu är ställningen emellertid sådan, att jag icke anser mig kunna göra något yrkande, men jag har velat uttala, att jag anser ett misstag vara begånget, derigenom att frågan nu framkommit.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Sedan herr vice talmannen framställt propositioner på de yrkanden, som derunder förekommit, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 9.

Slutligen föredrogs Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 39, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring af flottningsstadgan för nyttiggörande af affallsvirke och befrämjande af återväxten i de norrländska skogarne.

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*

Till utskottets behandling hade hänvisats två inom kammaren väckta motioner, nemligen n:is 118 och 100.

Uti den förra hemstälde herrar *G. Kronlund* och *O. Emthén*, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t för möjliggörande af, att industrien måtte kunna draga behörigt gagn af den oerhörda mängd virke, som i de norrländska skogarne nu förfores, täcktes taga under öfvervägande och låta utreda, hvilka ändringar i nu gällande flottningsstadga och möjligen andra åtgärder borde för berörda ändamåls vinnande vidtagas, samt till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill en dylik utredning kunde gifva anledning.

I den senare motionen hade herr *Burman* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t till förebyggande af de menliga följder för renbetet, för skogens återväxt m. m., som af det i skogarne qvarliggande virkesaffallet förorsakades, och öfrig skadlig inverkan på strandängarna och fisket, som vållades genom timrets barkning, täcktes taga under öfvervägande och låta utreda, hvilka ändringar i nu

I fråga om ändring af flottningsstadgan för nyttiggörande af affallsvirke m. m. gällande flottningsstadga och möjligen andra åtgärder, som borde för berörda ändamåls vinnande vidtagas, och för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kunde föranleda.

Utskottet hemställde, att Andra Kammaren för sin del ville med anledning af nu föreliggande motioner besluta, det Riksdagen i skrivelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande och låta utreda, hvilka ändringar i nu gällande flottningsstadga borde vidtagas för ett bättre tillgodogörande af affallsvirket och för befrämjande af återväxten i de norrländska skogarne.

(Forts.)

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet på begäran lemnades till

Herr Boëthius, som yttrade: Det är med stor tvekan jag vågar uttala betänkligheter i denna sak, då den enligt åtskilliga auktoriteter skall vara af stor ekonomisk betydelse för vårt land, men det finnes, enligt mitt förmenande, åtskilliga andra omständigheter, som äro af betydelse för saken, hvilka jag anser mig böra framdraga. Jag vet att i en del af vårt land, som jag särskildt känner till, nemligen trakten omkring nedre Siljan, har det lyckats den bofasta allmogen att hittills bevara sina skogar och hemman. En väsentlig orsak dertill har varit, att denna allmoge, som i allmänhet icke kan lefva blott på sitt jordbruk, har haft tillfälle till förtjenst genom kolning på egna skogar. Derigenom har den undgått frestelsen att sälja sin jord till bolagen. Om nu genom hvad här åsyftas en storartad kolningsindustri af mera fabriksmessig beskaffenhet kommer att uppstå, fruktar jag, att dessa små jordegare icke vidare komma att få denna arbetsförtjenst och att de komma att fattas af missmod och sälja sina hemman samt att sålunda äfven i dessa trakter den bofasta jordegande allmogeklassen går under. Jag vet, att när en liknande fråga som denna för några år sedan var före, väckte det stor oro bland denna befolkning.

Om här föreligger ett så stort ekonomiskt intresse som utskottet ansett, så medgifver jag emellertid, att dylika lokala hänsyn kanske icke få ställa sig hindrande i vägen. Men jag skulle för min del hafva önskat, att om bestämmelser, sådana som här föreslagits, bli nödiga för industriens skull, också något gjordes för att trygga denna allmoges eganderätt till sin jord.

Jag är för min del icke tillräckligt hemma i förhållandena för att nu våga framställa något yrkande, men jag har dock ansett det vara skäl att framlägga denna synpunkt. Jag öfverlemnar åt dem, hvilka mera än jag äro denna eller med den likartade befolkningars målsmän, att här närmare upplysa om saken. Kanske att de farhågor jag hyser äro öfverdrifna.

Jag har intet yrkande att framställa.

Herr Ericsson i Ofvanmyra: Då den föregående talaren icke gjorde något yrkande, fann jag mig föranlåten att begära ordet. Jag är nemligen icke tillfredsställd med det förslag, som nu föreligger. Det talar visserligen så vackert om att man skall få en utredning, om hvilka ändringar i nu gällande flottningsstadga må böra vidtagas för ett bättre tillgodogörande af affallsvirket och för befrämjande af återväxten i de norrländska skogarne. Det låter ganska vackert detta förslag, men om man vill granska det litet närmare, så vill jag fråga herrarne, om herrarne tro, att genom en sådan tillåtelse att få flotta virket obarkadt, som här föreslås, återväxten i de norrländska skogarne skulle befrämjas. Jag tror motsatsen, och jag är fullt öfvertygad om att den ungskog, som nu får orörd tillväxa, också kommer att resa sin kos, om man befriar bolagen ifrån skyldigheten att låta barka virket. Nu säger man, att det är endast affallsvirket, som skall tillvaratagas och att skogsmarken skall rensas från förkrympta träd, hvilket kan ske endast genom att detta virke får flottas obarkadt. Men hvem kan garantera, att det endast blir förkrympta träd, som man kommer att flotta? Jag är rädd för, att på många ställen följderna skall blifva en oerhörd afverkning på ungskogen.

Jag vill derjemte påpeka en annan sak, som också utskottet vidrört, då det säger: »I ett särskildt hänseende har uttalats betänklighet mot barkningstvängets upphäfvande, i ty att derigenom ett missförhållande skulle kunna uppstå i de fall, der obegränsad afverkningsrätt till skog på viss tid upplåtits. Med nu gällande bestämmelser har det i regeln varit omöjligt för innehafvaren af sådan afverkningsrätt att tillgodogöra sig andra träd än de, som varit tillräckligt grofva för att användas till sågtimmer. De mindre hafva lemnats kvar för att vid upplåtelse tidens slut återfalla under skogsägarens dispositionsrätt. Men blefve nu barkningsfrihet medgifven, skulle antagligen i många fall innehafvaren af afverkningsrätten finna med sin fördel förenligt att afverka äfven träd af mindre dimensioner, och derigenom komme skogsägaren att lida en förlust, som icke vid aftalets ingående kunnat förutses.» Det stämmer alldeles in på förhållandena, åtminstone på den ort jag närmast känner till. För 20 à 30 år tillbaka, var det der uppe i Dalarne vanligt, att skogsbolagen fingo köpa böndernas skogar med full afverkningsrätt på 50 år. Man ansåg då, att det icke var farligt att upplåta skogen med full afverkningsrätt just därför att det för bolagen var ofördelaktigt att afverka annat än de gröfre träden. Nu hafva bolagen funnit med sin fördel förenligt att oupphörligen sänka dimensionerna, och skulle man medgifva rätt att flotta obarkadt virke, då är jag öfvertygad om, att de skulle göra rent öfverallt, der de hafva sådan afverkningsrätt.

Äfven andra olägenheter af barkningstvängets upphäfvande skulle kunna uppräknas, men det anförda är för mig en tillräcklig anledning till att jag på inga vilkor kan vara med om den föreslagna skrif-

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*

(Forts.)

I fråga om velsen, och jag ber således att få yrka afslag på utskottets hem-
 ändring af ställan.
 flottnings-
 stadgan för
 nyttiggörande
 af affalls-
 virke m. m.

Häruti instämde herrar *Norman, Norberg* och *Nordin* i Ham-
 merdal.

(Forts.)

Herr Kronlund: Herr talman, mina herrar! Den före-
 liggande frågan är af ganska stor ekonomisk betydelse. Det torde
 icke vara för mycket att säga, att under de sista åren i Norrland
 nedflottats 20 millioner timmer årligen. Af detta är kanske 30 %,
 d. v. s. 6 millioner timmer, granvirke, som flottas obarkadt. Det
 öfriga måste undergå barkning, utom i några få elfvar i Norrbotten
 och Vesterbotten, som icke kunna betyda så mycket. Således är
 det i det närmaste 15 millioner timmer, som måste barkas, och om
 man beräknar barkningskostnaden till 10 öre för hvarje timmer,
 och detta är synnerligen lågt, så utgår dock en kostnad af en och
 en half million kronor för ett arbete, som är fullkomligt improduktivt.
 Det representerar hundra tusentals dagsverken, som bättre skulle
 kunna användas i landtbrukets tjänst på den norrländska jorden än
 på ett arbete, som ingen fördel har med sig, utan tvärtom. Detta
 är ett skäl, hvarför utskottet har gått med på denna hemställan.

Ett annat är det, att denna barkning icke endast är onyttig,
 utan äfven förstör och skadar skogen och dess återväxt i synnerligen
 hög grad. Jag vill göra herrarne uppmärksamma på ett yttrande
 af skogsinspektören Grahl, som säger »att ingen öfverdrift torde
 ligga i af mig antagen beräkning, att, för hvarje barkhop efter 20
 sågblock, en plantas återväxt förhindras samt att, om årliga afverk-
 ningen inom länet af barkadt och flottadt sågtimmer antages till
 omkring 2 millioner block, hvilka till halfva antalet afbarkas, der
 de huggas, eller sammanföras här och der inne i skogen, bark-
 hoparne af dessa årligen minska skogens återväxt med 50,000 plantor
 öfver hufvud taget för hela länsområdet och att, på grund af denna
 beräkning, på 10 år, plats för en half million skogsplantor följakt-
 ligen blir undandragen från det skogbärande området; antar man
 nu äfven, att endast hälften af dessa plantor i sinom tid blifva
 utbildade till sågtimmerträd, så skall dock genom skogens för-
 hindrade återväxt uppkomma en förlust så stor, att den långt öfver-
 stiger alla de olägenheter, som man antager vara förenade med flott-
 ning af obarkadt timmer; samt slutligen

att, utom denna för kronan uppkommande indirekta förlust,
 en direkt sådan redan yppat sig i det kända förhållandet, att kronans
 till salu utbudna timmer betalas högre för träd, om det får fram-
 föras och läggas i flottleden obarkadt, än om det skall barkas.» Det
 är lätt att räkna efter, huru ofantligt stor nationalekonomisk förlust
 man gör hvarje år på denna barkning i de norrländska skogarne.

Vidare och för det tredje, om herrarne läst skogskomiténs ut-
 låtande, så påpekas der, att af skogsafkastningen i de norrländska

skogarne förfares omkring 40 % i Vesterbottens och Norrbottens län och i det öfriga Norrland och Dalarne omkring 20 %. Hvad som förfares är nästan lika mycket som hvad vi exportera till utlandet hvarje år och mer än vi skulle behöfva för att förse hela vår jernindustri med behöfliga kol.

När man har så stora och viktiga intressen att tillvarataga, synes man dock böra taga i öfvervägande, om olägenheterna af barkningstvängets borttagande äro så stora, att man skall underkasta sig denna nationalekonomiska förlust, som hvarje år tillfogas vårt land, eller om det icke skulle låta sig förenas, att man skulle kunna åstadkomma en förändring härutinnan och på samma gång skydda skogen. Detta är just hvad utskottet tänkt sig. Som herrarne veta, föreligger från skogslagskomitén ett förslag till ny skogslag. En annan komité för skogsvården i Jemtlands och Vesterbottens län, deri herr Bromée är ledamot, har föreslagit förträffliga bestämmelser just för att förhindra öfverdrifven afverkning af ungskog. Utskottet har betonat, att om denna åtgärd att afskaffa barkningstvänget skall vidtagas, bör det ske endast i sammanhang med införande af en effektiv skogslag. Om detta göres, kommer barkningstvängets upphäfvande endast att komplettera och fullständiga skogslagen i ändamål att förebygga en öfverdrifven afverkning af skogen, och barkningstvängets upphörande kommer att möjliggöra en rationel skogsvård och på det sättet väsentligen föröka våra skogstillgångar.

Hvad angår herr Ollas Ericssons yttrande, vill jag anmärka, att utskottet fäst vederbörandes uppmärksamhet på, att man vid utredningen får taga hänsyn till de nu befintliga afverkningsrätterna så att de små jordbrukarne icke komma i fara. Detta skall således komma i betraktande. Man kan t. ex. tänka sig den utvägen, att vid vattendrag, der sådana afverkningsrätter förefinnas, man skulle kunna låta barkningstvänget vara kvar, tills dessa afverkningsrätter upphört. De äro allesammans gamla och dessa afverkningsrätter upphöra så småningom, liksom jag är öfvertygad om, att med den insigt, bönderna nu ha om värdet af sin skog, de aldrig vidare komma att upplåta afverkningsrätter, hvarigenom bolagen få rätt att utan någon gräns afverka skogen. Det gjordes, om jag minnes rätt, år 1883 en framställning i denna rigtning. Denna framställning gjordes visserligen af en del sågverksegare, men mina herrar, det var dock icke enbart sågverksegareintressen, som här förelågo, ty samtidigt inkom en ansökning från Vesterbottens landsting, och detta landsting har i alla tider visat sig sträfva efter att stödja den sjelfegande bondens rätt och att taga afstånd ifrån bolagens intressen. Dessa ansökningar inkommo ungefär samtidigt, och en hel mängd kommuner inom Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län, således inom alla de norrländska länen, understödde desamma. Resultatet häraf blef, att granvirke blef fritt från barkningstvänget, men i afseende på tall ansåg man barkningstvänget böra bibehållas,

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*

(Forts.)

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*

(Forts.)

derför att man ansåg, att eljest fisket skulle skadas och strandegarnes rätt förnärmas. Nu har man emellertid vunnit den erfarenheten, att fisket under de sista åren, således under den tid, då barknings-tvånget var effektivt, för hvarje år gått tillbaka. Således kan man vara öfvertygad om, att det var icke så riktigt, när man sade, att fisket gick tillbaka på grund af den omständigheten, att man fick flotta obarkadt virke, utan orsakerna till fiskets tillbakagång får man nog söka på andra områden.

Hvad strandegarerätten beträffar, så har utskottet fullt behjertat denna angelägenhet, och i förslaget påpekas, att, för den händelse det finnes värderika ängar utmed de stränder, der flottning bedrifves, man skulle på vederbörandes ansökan kunna införa barkningstvång för att skydda strandegarnes rätt.

På de skäl, som jag nu framhållit, att det här gäller icke endast tillvaratagande utaf stora ekonomiska intressen, utan äfven möjliggörandet af en effektiv skogsvård i och genom införandet af en ny skogslag, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr *Wallmark* instämde häruti.

Herr Bromée i Billsta: Herr talman! I likhet med den siste ärade talaren kan jag meddela, att i Jemtland och Vester-norrland under de två senaste åren gjorts stora ansträngningar för att skydda ungsbogen på samma sätt, som man nyligen gjort i Vesterbotten och Norrbotten, fastän vi ännu icke fått en sådan lag till stånd. I detta fall är jag nog ense med den siste ärade talaren i den åskådningen, att detta är nödvändigt, men ledsamt nog kan jag icke instämma deruti, att det skulle vara nyttigt att upphäfva det s. k. barkningstvånget. Jag tror ej, att upphäfvandet af det-samma skulle vara att befrämja eller skydda den växtliga ungsbogen, hvilken bör stå kvar, till dess den nått den ålder, att den kan bringa sjelfsådd. Det är alldeles gifvet, att det är lättare att få bort ungskog, som icke uppnått den dimensionen och den åldern, om barkningstvånget upphäfves. I likhet med herr Ollas Anders Ericsson vill också jag visserligen medgifva, att det är stora intressen, som här stå på spel, men jag tror dock, att det hufvudsakligen är bolagsintressen, som kanske draga den största nyttan af ett upphäfvande utaf barkningstvånget. I olikhet mot den siste talaren kan jag heller icke finna annat, än att barken har förstört fisket. Nu vet man, att derigenom att det är tillätet att flotta gran obarkad och att furustockarne hittills i allmänhet barkats så illa, att bark blifvit kvar i strömdragen och vid utloppen, att — efter hvad jag hört af fackkunnige och efter hvad jag sjelf sett, som bor nära sådana vattendrag och flottleder — fisket genom barkens lemmande i vattendragen blifvit totalt förstördt. Nu på senare tiden har på en del ställen allmänna åklagare gripit in och sagt,

att timret varit för klen barkadt, så att vederbörande fått böta alldeles såsom om timret varit obarkadt, och detta bevisar också, att man anser, att barken är skadlig för fisket. Särskildt i den trakt jag bor, nemligen Jemtland, har man under de senare åren gjort stora ansträngningar för förbättringen af fisket, och man har arbetat till en ny fiskeristadga, allt för att förbättra det förstörda fisket. Skulle nu barkningstvånget upphävas samtidigt som man der försöker förbättra fisket, så anser jag uppoffringarne och arbetet dermed äro gjorda förgäfves. Jag tror, att den, som i någon mån erfarit, huru det ser ut, der det förut varit fiske, men nu ligger bark af timmer, skall vitsorda, att man verkligen aldrig ser någon fisk eller något yngel på dessa ställen. Detta gör, att barkningstvångets upphörande icke kan vara till gagn för fisket och ej heller skydda ungskogen, om man verkligen vill skydda den.

Nu har, såsom herrarne veta, utom det att en lag är under utarbetande specielt för Jemtland och Vesternorrland, Kongl. Maj:t tillsatt en komité, som skall söka utröna och taga reda på förhållandena i afseende å såväl skogens som jordbrukets och jordbrukarnes bevarande i de norrländska länen.

Jag tycker för min del, att det skulle vara skäl i att denna fråga skötes upp, till dess man finge se, hvad komitén kan komma till för resultat, samt hvad Kongl. Maj:t kan finna anledning göra, sedan komitén afgifvit sitt yttrande, samt till dess man fått den skyddslagstiftning för ungskogen till stånd, som man utarbetat och som är ingifven till Kongl. Maj:t, och genom hvilkens godkännande godt hopp finnes att få ett *verkligt* skydd för ungskogen eller, rättare sagt, betryggad återväxt och på samma gång en betryggad framtid.

Det är utaf dessa skäl och de skäl, som anfördes af herr Ollas Anders Ericsson, som äfven jag ber att få yrka afslag å detta betänkande.

Herr *Olofsson* i Digernäs instämde häruti.

Herr Kronlund: Herr talman! Jag ber endast att få yttra några ord till med anledning af hvad herr Bromée anförde. Ja, herr Bromée finner, att detta barkningstvångs bibehållande är en utväg att skydda skogen. Men, mina herrar, när detta barkningstvång ändå ostridigt har så stora nackdelar och medför så stora förluster för hela vårt land, är det då rimligt att bibehålla detta för att skydda skogen och att sålunda förhindra ett ondt med ett annat ondt, som är ännu större. Nej, mina herrar, då hafva vi ett större skydd för vår ungskog, och detta är en effektiv skogslag. Nu sade herr Bromée, att vi skulle skjuta upp frågan, tills vi fingo denna lag. Ja, det är just det, utskottet särskildt påpekat, nemligen att vi icke skola vidtaga några åtgärder för förändring af denna bestämmelse i flottningsstadgan, förrän vi hafva en effektiv

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*

(Forts.)

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*
(Forts.)

skogslag, men att låta en utredning här försiggå, en utredning, som kräver åratals arbete och undersökningar, det måtte väl ändå icke hindra saken. Det är egendomligt af herr Bromée att nu påstå, att denna sak är ett bolagsintresse. Då, såsom förut framhållits, en hel del kommuner förra gången petitionerade i saken och Vesterbottens läns landsting och enskilda petitionerade för att skydda fisket, voro hemmansegare rundt om i Norrland med, och bland andra, som undertecknat denna petition, återfinner man herr »Jöns Bromée i Hackås, skog- och strandegare».

Jag ber att fortfarande få vidhålla mitt yrkande.

Herr Boström: Då jag tillhör en ort, der dels barkning är förbjuden och dels fri barkning medgifven, så skall jag bedja att få yttra ett par ord. Gifvet är, att flottning af timmer i elfvarna, vare sig det sker barkadt eller obarkadt, medför skada och men för fisket. Det tror jag alla äro ense om, men hvilketdera är bättre, är för mig svårt att afgöra. Inom den ort, jag tillhör, finnes en del elfvar, der barkningstväng icke är stadgadt, och en del, der barkning är ålagd. Om man nu ser efter, hvilka tvister och rättgångar som förekomma i dessa trakter, måste man erkänna, att i de trakter, der barkning måste verkställas, ega de största tvisterna och de flesta rättgångarna rum.

Af denna anledning tror äfven jag, att det vore godt, att en skrifvelse komme till stånd, såsom utskottet föreslagit och hvartill jag yrkar bifall.

Herr Ström: Med anledning af hvad i utskottets utlåtande förekommer får jag nämna följande.

I utredningen har utskottet in extenso meddelat några utlåtanden, som afgifvits med anledning af framställningar, som några år efter flottningsstadgans tillkomst gjordes hos Kongl. Maj:t i syfte att få barkningstvängt upphäfdt, men har icke intagit något af de utlåtanden, som afgåfvos mot barkningstvängets upphäfvande, ehuru sådana afgåfvos af personer med minst lika stor sakkunskap och lång erfarenhet som de, hvilkas utlåtanden utskottet intagit i utredningen, och har utskottet ej heller i utredningen omnämnt, att alla länsstyrelserna, som hördes, afstyrkte barkningstvängets upphäfvande, samt att det antagligen endast var derigenom att domänstyrelsen tillstyrkte, att granvirke i regel skulle få flottas obarkadt, som kongl. kungörelsen af den 2 oktober 1885 angående ändring, så vidt granvirke angår, i gällande föreskrifter om barkning af virke, som i allmän flottled framflottas, tillkom.

Sjelfva sitt utlåtande har utskottet grundat på de af utskottet i sin utredning intagna utlåtandena, och säger utskottet först, att den allmänna uppfattningen numera är, att barkningsfrågan icke är af någon afgörande betydelse för fisket, men så är ingalunda förhållandet, utan är barken, då flottning af obarkadt timmer får ega

rum, såsom t. ex. i Kalix elf, till stort men för fiskets bedrifvande, då bland annat fiskredskapen öfverhöljes af lossnad bark, särskildt vid laxfiskena, der barken dessutom hopar sig mot stängslet ända ner till bottnen, hvarigenom strömmen afledes från fisket, så att laxen icke går in i det så kallade karet, der laxen fångas.

Vidare säger utskottet, att skadan, som flottningen af obarkad tall skulle medföra för utmed stränderna belägna ängsmarker, väsentligen förminskats derigenom att barken icke lossnar förr än vid långvarig flottning, och att våra flottleder genom tidsenliga flottledsbyggnader kommit i det skick, att flottning kan försiggå med större snabbhet; men så är ej förhållandet, hvilket jag haft tillfälle erfarat vid resor, jag företagit efter Kalix elf, der flottning af obarkadt virke, såsom jag nämnt, är medgifven. Stora kvantiteter bark stanna årligen å ängarna der sedan vattnet fallit, förstörande eller hämmande växtligheten. Beträffande ersättningspligten för skadan, som härigenom uppstår och hvilken ersättningspligt utskottet framhåller, är det nog sant, att ersättningsskyldighet är bestämd i förordningen om flottled och i flottningsstadgan, men ersättningen är ofta svår att i godo utfå, och då rättegångar kosta samt fordra lång tid samt det ofta är svårt att med vittnen styrka skadans belopp, draga strandegarne sig för anställande af rättegångar för ersättnings erhållande. Att öfverlemna uppskattningen af skadan till skiljemän våga strandegarne i allmänhet ej, då sammansättningen af skiljenämnden i allmänhet blir sådan, att majoriteten är för de flottande.

Det är sålunda nödvändigt, att barkningstvånget i regel bibehålles.

Jag får därför yrka afslag på såväl utskottets hemställan som å motionerna.

Herr Kronlund: Jag vill blott genmäla herr Ström med det, att alla eller åtminstone de flesta myndigheter, som hördes 1883 och 1884, tillstyrkte barkningstvångets afskaffande, men endast i afseende på gran, och det var därför, att petitionärerna hade framhållit såsom orsak, hvarför barkningstvånget skulle upphävas, att virket försämrades och skadades genom att under lång tid utsättas för sol och torka. De flesta myndigheter tillstyrkte då, som sagdt, barkningstvångets afskaffande i afseende på gran, men afstyrkte dess borttagande i afseende på tall, och just därför, sade de, att tallen i allmänhet icke skadas så fort som gran, när den är barkad.

Herr Ström åberopade för öfrigt Konungens befallningshafvandes utlåtanden i denna fråga. Ja, mina herrar, om man skulle åberopa Konungens befallningshafvandes utlåtanden i våra norrländska frågor, då tror jag icke, att befolkningen och Konungens befallningshafvande stå eniga.

Herr Ström: Med anledning af herr Kronlunds yttrande ber jag att få nämna, att äfven landtbruksakademiens förvaltningskomité och fiskeriintendenten samt derjemte flere andra sakkunniga

*I fråga om
ändring af
flottnings-
stadgan för
nyttiggörande
af affalls-
virke m. m.*

(Forts.)

afstyrkte barkningstvänetts upphäfvande. Jag har emellertid icke varit i tillfälle att få afskrifter af dessa handlingar, ty de hafva funnits hos utskottets ordförande, herr Kronlund.

Härnæd var öfverläggningen afslutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr vice talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag å såväl berörda hemställan som de i ämnet väckta motionerna. Herr vice talmannen fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller tredje tillfälliga utskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 39, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit såväl utskottets berörda hemställan som de i ämnet väckta motionerna.

Omröstningen utföll med 52 ja, men 91 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 10.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en Skånska husarregementets musikkassa tillhörig fastighet i Helsingborg;

n:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Råby n:o 16 i Malmöhus län hörande område m. m.;

n:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af kungsladugården Borgholm i Kalmar län;

n:o 66, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af fyra till förra militiebostället $\frac{9}{16}$ mantal Gånarp n:o 4 i Kristianstads län hörande lägenheter;

n:o 67, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra profossbostället $\frac{1}{2}$ mantal Gånsta n:o 8 i Upsala län;

n:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående bildande af en fond för landtförsvarets byggnader och andra försvarsändamål;

n:o 69, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa kronan tillhöriga tomter inom Marstrands stad;

n:o 70, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af den kronan tillhöriga fasta egendomen n:o 10 i kvarteret Kulberget mindre i Stockholm;

n:o 71, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till landtförsvaret af mark vid staden Visby för Gotlands artillerikår;

n:o 72, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord;

n:o 73, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronan tillhörig mark vid Koskullskulle grufva i Norrbottens län;

n:o 74, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar m. m.;

n:o 75, i anledning af väckta motioner om anslag till bildande af en fond för torfindustriens höjande;

n:o 76, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående understöd åt enkor och barn efter fyra genom olyckshändelse under tjensteutöfning omkomna tullbetjente;

n:o 77, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående rätt till ålderstillägg för aktuarien å kommerskollegii statistiska afdelning I. Flodström;

n:o 78, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af kronolägenheten Lindholmen n:o 1 i Göteborgs och Bohus län;

n:o 79, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett område från kungsladugården Skälby i Kalmar län; och

n:o 80, i anledning af Riksdagens år 1901 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1900.

§ 11.

Likaledes anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 85, till Konungen, angående vissa förhållanden vid Malmberget och Kiruna.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden, nemligen:

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 77, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel;

n:o 78, med anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å en punkt under riksstatens nionde hufvudtitel;

n:o 79, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition i fråga om användande under år 1903 af behållning å ett för år 1902 anvisadt anslag till åtgärder för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång;

n:o 80, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af Vadstena kronoäng i Östergötlands län;

n:o 81, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra hospitalshemmanet Staflösa n:o 3 i Östergötlands län hörande lägenhet;

n:o 82, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till begravningsplats för grufsamhället vid Kiruna jernvägsstation af viss del utaf den vid afvittringen inom Juckasjärvi socken till kronopark afsatta mark;

n:o 83, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter smeden Gustaf Pettersson från Björkatorp;

n:o 84, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa delar af kronodomänen Bona till anordnande af en af staten inrättad tvångsuppfostringsanstalt;

n:o 85, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående användande för vissa ändamål af det å andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter;

n:o 86, med anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till byggnader m. m. för en tvångsuppfostringsanstalt å kronodomänen Bona;

n:o 87, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster; och

n:o 88, med anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till nya byggnader för armén m. m., äfvensom i ämnet väckta motioner;

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden:

n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde hufvudtiteln gjorda framställning angående statsbidrag till aflönande af vikarie för lärare eller lärarinna vid högre folkskola; och

n:o 8, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående folk-skolelärares rätt till ålderstillägg.

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften; och

n:o 38, angående beräkning af vissa bevilningar för år 1903; lagutskottets utlåtanden:

n:o 56, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om samhällen, upprättade för att bereda mindre bemedlade personer egna hem m. m.; och

n:o 57, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående handel med konstgjorda gödselmedel, dels tre med föranledande af nämnda proposition väckta motioner;

särskilda utskottets n:o 1 memorial, n:o 6, angående aflöning åt dess tjenstemän och vaktbetjening; samt

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 40, i anledning af Första Kammarens protokollsutdrag, innefattande delgifning af kammarens beslut öfver väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående patientafgifterna vid upptagningsanstalter för sinnessjuka.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 10,34 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.
